

Jaana Koivisto & Heidi Puusaari

Disney-prinsessat esikuvina

Nuorten naisten kokemuksia prinsessakulttuurista

Opinnäytetyö

Kevät 2020

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sosionomi (AMK)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveystieteiden

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Tekijät: Jaana Koivisto ja Heidi Puusaari

Työn nimi: Disney-prinsessat esikuvina; nuorten naisten kokemuksia prinsessakulttuurista

Ohjaaja: Mirva Siltakorpi

Vuosi: 2020

Sivumäärä: 77

Liitteiden lukumäärä: 2

Media ja sen tuottamat sisällöt hallitsevat toimintaamme nykypäivänä. Median kautta saadaan helposti erilaisia ihailun kohteita ja toimintamalleja. The Walt Disney Company on suuri viihdeentuottaja, joka on tuottanut paljon elokuvia lähes sadan vuoden ajan. Yhtiöllä on ja on ollut valtaa luoda erilaisia roolimalleja arvostettujen elokuvien kautta.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää nuorten naisten kokemuksia Disneyn tuottamasta prinsessakulttuurista sekä kartoittaa sitä, millaisia merkityksiä ja arvoja tutkittavat aiheeseen liittävät. Tämän lisäksi tutkimus tarkastelee Disneyn tuottamaa prinsessakuvausta nuorten tyttöjen ja naisten roolimalleina. Aihe rajautuu Disneyn tuotantoon.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja tutkimusaineisto koostui kuuden (6) naisen haastattelusta. Haastateltavat olivat iältään 19–27-vuotiaita. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina ja litteroitu aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Tämän tutkimuksen mukaan haastateltavat eivät pitäneet prinsessoja huonoina roolimalleina. Tutkimuksessa nousi esille selvä ero vanhojen ja uusien prinsessojen välillä. Uusien prinsessojen katsottiin olevan luonteeltaan itsenäisiä ja siksi hyviä roolimalleja tytöille, vanhoissa prinsessoissa korostui niiden hyvyys, mutta passiivisuutta pidettiin negatiivisena ominaisuutena. Muita median tuottamia malleja pidettiin prinsessoja haitallisempina malleina. Merkitykset löytyivät lapsuuden muistoista liittyen prinsessoihin ja siitä kumpuavasta nostalgiasta. Elokuville annettiin myös tarinan kautta arvoa, ja tutkimusten tulosten perusteella Disneyn tuottaman materiaalin viihdyttävyyden koettiin ulottuvan lapsuudesta aikuisuuteen saakka.

Avainsanat: Minäkuva, identiteetti, itsetunto, prinsessat, media, sadut, tarinat

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Bachelor of Social Services

Author/s: Heidi Puusaari ja Jaana Koivisto

Title of thesis: Disney princesses as role models; young women`s experiences of princess culture

Supervisor(s): Mirva Siltakorpi

Year:2020 Number of pages: 77 Number of appendices:2

The purpose of this thesis is to study young women`s experiences of the princess culture produced by Disney, and to identify the meanings and values that the subjects attach to the topic. In addition, this thesis looks at princess portrayals produced by Disney as role models for young girls and women. The subject is limited to Disney production, as the company possesses a strong and stable background as an entertainment producer.

This thesis was conducted as a qualitative study and the research material consisted of interviews with six (6) women. The interviewees were 19-27 years old. All interviews were conducted as theme interviews and the resulting material was analyzed by content analysis.

This study revealed a clear difference between new and old princesses. According to this study, princesses were not considered to be bad role models. New princesses were independent in nature, and therefore, good role models for girls, old princesses emphasized their goodness, but passivity was seen as a negative trait. Other models produced by media were considered to be more harmful than princesses. Meanings were found through childhood memories of princesses and through nostalgia. The films were also valued through story, and based on this study, the entertaining nature of the material produced by Disney extends from childhood to adulthood.

Keywords: self-image, identity, self-esteem, princesses, media, fairytales, stories

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITE	8
2.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoite	8
2.2 Aikaisemmat tutkimukset	9
2.3 Yhteistyötahon kuvaus.....	11
3 NUORET JA MINUUS	13
3.1 Minäkuva sekä minäkäsitys	13
3.2 Identiteetti	16
3.3 Itsetunto	18
4 SADUISTA HOHDOKKAIKSI ROOLIMALLEIKSI.....	21
4.1 Satujen ja tarinoiden merkitys lapselle	21
4.2 Ihastuttavat Disney-prinsessat roolimalleina	25
4.2.1 Klassisen kauniit Disney prinsessat.....	26
4.2.2 Uudet ja rohkeat Disney prinsessat.....	27
5 MEDIA JA MARKKINOINTI	30
5.1 Median merkityksen nousu	30
5.2 Sukupuolen näkyvyys mediassa ja mainonnassa	33
5.3 Disney brändinä.....	35
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	38
6.1 Laadullinen tutkimus	38
6.2 Teemahaastattelu	39
6.3 Aineiston analysointi	41
6.4 Tutkimuksen eettisyys.....	43
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET	45
7.1 Viihdyttävyy.....	45
7.2 Arvostus.....	48
7.3 Merkittävyys.....	51

7.4 Samaistuminen	53
7.5 Media.....	57
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	60
9 POHDINTA.....	69
LÄHTEET	72
LIITTEET	77

1 JOHDANTO

Prinsessat ovat kautta aikojen olleet ihmisten suosiossa, ja ne herättävät elokuvilla ja tarinoilla katsojissa ja kuulijoissa ihastusta ja lumoa. Tämän huomasimme kertoessa opinnäytetyöstämme tutuille. Prinsessat herättivät ihailua ja kiinnostusta opinnäytetyöhömme ja sen aiheeseen. Näitä kuvitettuja neitosia kohtaan tunnettiin arvostusta. Alkureaktioista pystyi huomaamaan, kuinka merkityksellisiksi prinsessat tunnetaan, vaikkei niihin suurta suhdetta olisikaan. Kaikki tunnistavat ainakin joitain prinsessoja ja tarinoita niiden takana.

Opinnäytetyön aihe eli alussa paljon, ja vaikka meillä oli aihe, ei siitä ollut alussa vielä selkeäksi muodostunutta kuvaa. Ihastus Disneyn luomiin prinsessoihin ja niiden tarinoiden lumouksen kautta lopulta aiheeksi valikoitui Disneyn tarjoama kuvaus prinsessoista, sekä se, millainen vaikutus tällä on nuoriin tyttöihin ja naiseksi kasvamisen kokemukseen. Me tytöt kuitenkin kasvamme prinsessakulttuurin ympäröimänä ihailien kuvitettuja prinsessoja ja niiden satumaisia tarinoita. Disney-yhtiöllä on ollut merkittävä rooli roolimallien luomisessa jo vuosikymmenten ajan eikä tähän ole nähtävissä muutosta lähitulevaisuudessa. Disney ja sen tuotannot ovat vahvasti osa myös nykypäivää. Disney julkaisee oman suoratoistopalvelunsa myös Suomessa vuoden 2020 alkupuolella.

Tarkoituksenamme on pyrkiä tutkimaan nuorella iällä koettuja roolimalleja ja niiden koettua merkitystä haastateltavien kasvuun ja kehitykseen. Näkökulmamme on siinä, millaisia roolimalleja Disneyn tuottamasta prinsessakuvastosta on löydettävissä, ja millaisia kokemuksia ja arvoja yksilö prinsessoihin liittää. Millaista roolimallia arvostetaan, ja miten roolimallien koetaan muuttuneen? Tarkastelemme tutkimuksessamme myös sukupuolen näkyvyyttä mediassa ja minäkuvaa kokonaisvaltaisena käsitteenä. Satujen ja median merkityksen halusimme nostaa esille työssämme eritoten sen vuoksi, että ne molemmat ovat läsnä jokapäiväisessä arjessamme usein jo varhaisesta lapsuudesta asti.

Yhteiskunnallinen merkitys tutkimuksessamme nousee esiin sukupuolisensitiivisyyden ja median tuottaman sisällön ja roolimallien tarkastelun kautta. Koemme aiheen

olevan yhteiskunnallisesti paitsi merkittävä, myös erittäin ajankohtainen. Median tuottamat roolimallit ovat aiheena jatkuvasti ajankohtaisia, ja elävät ja muuttuvat yhdessä yhteiskunnassamme tapahtuvien muutoksien mukana. Tavallaan näiden mediassa tuotettujen roolimallien voi ajatella kertovan yhteiskunnassamme vallitsevista ihanteista ja malleista.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITE

Tämän luvun tarkoituksena on esitellä tutkimuksen tavoitteita ja lähtökohtia, aikaisempia tutkimuksia, kuvata yhteistyötaho, jolle tutkimus tehdään sekä kuvata opinnäytetyön prosessia kokonaisuudessaan.

2.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoite

Tutkimuksemme tavoitteena on selvittää sitä, millaisia roolimalleja Disney-prinsessat ovat ja millaisia arvoja ja merkityksiä niihin liitetään. Opinnäytetyömme aihe alkoi muodostua keväällä 2019. Samana keväänä esittelimme myös opinnäytetyömme alustavan suunnitelman. Alkujaan meitä molempia yhdisti kiinnostus satujen maailmaan ja sieltä kumpuaviin roolimalleihin. Lisäksi meitä kiinnosti sukupuoleen liittyvät sosiaaliset ja yhteiskunnalliset erot, odotukset ja stereotypiat sekä niiden murtaminen. Näiden seikkojen valossa rajaus juuri prinsessoihin oli suhteellisen selkeä valinta alusta lähtien. Aiheena koemme roolimallien tarkastelun olevan ainaisen ajankohtainen. Rajaus erityisesti Disneyn tuottamiin prinsessoihin tuntui jo opinnäytetyön varhaisessa vaiheessa loogiselta, sillä koemme Disneyn olevan vakaa tuotantoyhtiö, jolla on vahva historia. Disneyn tuotannot olivat läheisiä meille omassa lapsuudessamme, ja ovat toisaalta sellaisia myös nykypäivän ja tulevaisuuden lapsille ja nuorille. Disneyllä on valta luoda roolimalleja oman tuotantonsa kautta.

Tutkimuskysymyksimme muodostuivat seuraavat kysymykset;

1. Millainen merkitys Disney-prinsessoilla on nuorille naisille?
2. Millaisia roolimalleja Disney-prinsessat ovat nuorille naisille?

Ensimmäisen tutkimuskysymyksemme avulla pyrimme selvittämään sitä, millaisia kokemuksia vastaajilla on Disneyn prinsessoista, ja millaisia ajatuksia Disneyn tuottama prinsessakuvaus herättää. Kysymyksen avulla pyritään löytämään vastaus siihen, millaisia merkityksiä prinsessoilla on ollut haastateltavien lapsuudessa, ja toi-

saalta avaamaan vastaajien nykyisiä ajatuksia prinsessoista ja niiden koetusta merkityksestä. Haluamme tutkia myös tuotetun roolimallin koettua merkitystä omaan itseen ja kasvuun, eli sitä, millaisia piirteitä ja tekijöitä on arvostettu prinsessoissa ja toisaalta sitä, mitkä tekijät on ehkä koettu negatiivisiksi ja miksi. Pyrimme kartoittamaan vastaajan suhdetta Disneyn tuottamiin prinsessakuvauksiin lähtemällä hakemaan kokemuksia vastaajan muistoista liittyen prinsessasatuihin, elokuvaan, oheistuotteisiin ja leikittyihin leikkeihin.

Toinen tutkimuskysymyksistämme keskittyy tarkastelemaan Disney-prinsessoja roolimalleina. Roolilla tarkoitetaan tietynlaisia käyttäytymismalleja, jotka määrittelevät rajoja, joiden mukaan tulee toimia. Haluamme kysymyksen avulla löytää vastauksen siihen, millaisia roolimalleja prinsessat antavat nuorille naisille, ja millaisia ulkoisia ja sisäisiä malleja prinsessoista on löydettävissä. Pyrimme kartoittamaan laajasti sitä, millaisena prinsessa näyttäytyy vastaajien silmissä niin ulkonäön kuin sisäisten ominaisuuksien puolesta. Meitä kiinnostaa myös se koetaanko, että prinsessoilla olisi ollut merkitystä kunkin vastaajan toimintoihin tai käyttäytymiseen, ja jos, niin millainen tämä roolimallin vaikutus on ollut. Haluamme tutkia myös sitä, koettaanko prinsessoihin liitetyt ominaisuudet positiivisiksi tai negatiivisiksi. Toisaalta olemme kiinnostuneita myös muutoksista roolimalleissa, eli siitä, koetaanko prinsessojen kuvan muuttuneen lapsuudesta ja millaisia uusia roolimalleja on ehkä tullut tilalle.

2.2 Aikaisemmat tutkimukset

Disneyn tuotantoa on tutkittu aikaisemmin eri näkökulmista, mutta usein näkökulmat ovat keskittyneet tuotettujen elokuvien sisällöllisiin tekijöihin, esimerkiksi laulu-lyriikoihin tai värien käyttöön. Diskurssianalyysiä erilaisten sisältöjen sukupuolittuneisuudesta on tuotettu myös. Kielitieteen puolella on tutkittu sukupuolittuneisuutta eri aihealueilla, mm. markkinoinnissa.

Lähimpänä tutkimusaiheitamme lienee ”Pretty as a Princess: Longitudinal Effects of Engagement With Disney Princesses on Gender Stereotypes, Body Esteem, and

Prosocial Behavior in Children” -tutkimus. Child Development -lehdessä marras-kuussa 2016 julkaistu tutkimustulos käsittelee Disneyn tuottaman prinsessakulttuurin rajoittavia sukupuolistereotypioita ja niiden vaikutuksia lapsiin. Tutkimukseen on osallistunut 198 esikouluikäistä lasta neljästä eri yhdysvallan koulusta. Prinsessaelokuvien lisäksi tutkimuksessa tutkittiin niiden ympärillä pyörivää markkinointia. Tutkimuksessa todettiin, että ne lapset, jotka viettivät eniten aikaa prinsessakulttuurin seurassa, harjoittivat myös muita todennäköisemmin sukupuoleensa liitettyä stereotyyppistä käyttäytymistä myöhemmin. Tutkimus toteaa prinsessakulttuurin vaikutusten olevan voimakkaampia tytöillä kuin pojilla. Tutkimuksen havainnot perustuivat lasten havainnointiin sekä opettajien ja vanhempien raportteihin.

Tiia Pappila on tutkinut prinsessojen toimijuutta maisterintutkinnossaan keväällä 2018 valmistuneessa pro gradu -työssä. Hänen tutkielmansa koskee Disneyn ja Pixarin 2010-luvulla tuotettuja prinsessasatuja. Hän tarkastelee työssään prinsessojen toimijuutta ja sen luonnetta satukirjoissa Urhea (2012) sekä Frozen - huurteinen seikkailu (2013). Kirjojen sadut perustuvat samannimisiin elokuviin. Tutkimuksen mukaan näissä kahdessa sadussa prinsessat esitetään fyysisesti aktiivisiksi, älykkäiksi ja ratkaisevan roolin ottajiksi.

Laura Kosola ja Aino Lauhikari ovat tutkineet 2014 syksyllä julkaistussa opinnäytetyössään sukupuolirooleja saduissa 1940–1950-luvuilta 2000-luvulle. Tutkimuksessa on käytetty viittä lastenkirjaa, jota joidenka henkilöt on tyyteltä piirteiden perusteella. Tutkimuksessa selvisi eroja uusien ja vanhojen satujen sukupuolirooleissa. Naisen rooleista tutkimuksen mukaan keskeisin huomio oli, miten äidin rooli esitellään saduissa. Tyttöjen rooleissa ei ollut suuria eroja opinnäytetyön mukaan. Mieshahmot vanhoissa saduissa tutkimuksen mukaan esiteltiin hyvinkin maskuliinisina sekä hyvin perinteisen miehen roolissa. Uudemmissa saduissa miehen rooli oli moninaisempi.

Tutkimuksia aiheen (Disney ja sen tuottama materiaali) ympäriltä tuotetaan runsaasti koko ajan. Esimerkiksi Aino Isojärvi tekee väitöskirjaa Oulun Yliopistoon. Isojärven tutkimusaiheena on Disney-elokuvien isyys ja maskuliinisuus. (Jäntti 16.9.

2019.) Isabelle Gill on tutkinut Floridalaisessa yliopistossa aihetta vuonna 2016 diskurssianalyysin keinoin elokuvien sisällä esiintyviä prinsessoihin liittyviä maskuliisiani ja feminiinisiä tekijöitä. Tutkimuksessaan hän toteaa, että nykyaikaisimmilla prinsessoilla on tasaisesti sekä maskuliiseksi että feminiiniseksi luettavia piirteitä ja ominaisuuksia. Hän kuitenkin toteaa, että medialla on valtaa olla myötävaikuttamassa siihen, kuinka nämä ominaisuudet pääsevät esille.

2.3 Yhteistyötahon kuvaus

Opinnäytetyömme yhteistyötahoksi toivoimme jo varhaisessa vaiheessa Turun Tyttöjen Taloa. Valintana Tyttöjen Talo-konsepti tuntui luonnolliselta vaihtoehdolta, sillä kaikilla konseptiin kuuluvilla Taloilla harjoitetaan sukupuoli- ja kulttuurisensitiivistä nuorisotyötä, jonka tarkoituksena on tukea erityisesti tyttöjen ja nuorten naisten kasvua. (Turun Tyttöjen Talo [Viitattu: 27.12 2019]). Opinnäytetyömme rajauksen ja aiheen huomioiden tuntui Tyttöjen talon puoleen kääntyminen alusta lähtien luonnolliselta ratkaisulta.

Turun Tyttöjen talo on perustettu vuonna 2007, ja se on avoin kaikille 12–28 -vuotiaille tytöille, nuorille naisille ja itsensä sellaisiksi kokeville. Taloilla on töissä sekä ammattilaisia että vapaaehtoisia aikuisia, ja niillä tarjotaan avointa toimintaa esimerkiksi erilaisten harrasteryhmien muodossa. Lisäksi tarjolla on erilaisia tavoitteellisia, vuorovaikutteisia tyttöryhmiä ja yksilöllistä tukea. Turun Tyttöjen Talo on osa Auralan Nuoret Ry:n toimintaa, ja sen taustalla näkyvät taustaorganisaatio Settlementiliiton arvot. (Turun Tyttöjen Talo [Viitattu: 14.3. 2020].) Työn lähtökohta perustuu siis Settlementityön mukaisiin arvoihin, joita ovat esimerkiksi ihmisarvon ja ihmisoikeuksien puolustaminen, yhteisöllisyys ja yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus. (Settlementiliitto [Viitattu: 13.3.2020]). Toimintaa rahoittaa STEA ja Turun kaupunki ja Turussa toimintaa järjestetään kahdessa eri toimipisteessä. (Turun Tyttöjen Talo [Viitattu: 14.3. 2020]).

Sukupuolisensitiivisellä työotteella tarkoitetaan työtä, jossa pyritään tunnistamaan sukupuoleen liittyvät vaikutukset ja ennako-odotukset, jotka voivat vaikuttaa yksilön elämään ja ratkaisuihin. Lähtökohtana on siis pyrkiä pohtimaan, avaamaan ja

tunnistamaan yhteiskunnan eri sukupuolille asettamia odotuksia. Sukupuolistereotyypioiden vaikutus tunnistetaan, ja samalla tiedostetaan eri sukupuoliin kohdistuvia odotuksia ja asenteita ja käsityksiä. Tunnistamisen ja tiedostamisen kautta voidaan näitä odotuksia ja käsityksiä lähteä muuttamaan avarampaan suuntaan. (Punnonen 2007, 520–540.) Suomalainen asiasanasto määrittelee sukupuolisensitiivisyyden käsitteen tarkoittavan sukupuolinäkökulman huomioimista yhteiskunnan toiminnoissa kaikilla tasoilla (Sukupuolisensitiivisyys. [Viitattu 19.3 2020]).

Yhteistyömme tarkoituksena oli saada Tyttöjen Talon kävijöistä haastateltavia ja jakaa valmis opinnäytetyö Tyttöjen Talolle. Aikataulutuksen takia emme kuitenkaan ennättäneet saada Tyttöjen Talolta haastateltavia tutkimustamme varten, joten tutkimukseen osallistuneet ovat löytyneet muita väyliä pitkin. Valmis opinnäytetyö toimitetaan yhteistyötahollemme sen valmistuttua.

3 NUORET JA MINUUS

Minä on kokonaisuudessaan laaja käsite, joka kuvaa yksilön omaa kokemusta itsestään. Käsite koostuu yksilön kokemuksista, nykyisyydestä ja tulevaisuuden käsityksestä. (Ojanen 1994, 27–28; Helkama ym. 2015, 201, 171.) Minä on kokonaisuus itsestä, mitä yksilö on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. (Vilkkö-Riihelä 2001, 499). Minän eri osa-alueet kehittyvät lapsuudesta asti vuorovaikutuksessa muiden yksilöiden kanssa sekä yhteiskunnassa toimivien arvojen mukaan. Minää peilataan muihin yksilöihin ja peilien kautta muokataan omaa minuutta. (Ojanen 1994, 23; Helkama ym. 2015, 169.)

Minä on monimutkainen kerroksittainen kokonaisuus, joka on pitkäaikaisen oppimisen saavutus. Sitä on siksi hankala tutkia sellaisenaan. Kerroksisuutta voidaan kuvata Ojasen (1994) sekä Niemen (2013, 15) mukaan minän eri tekijöinä erilaisien käsitteiden mukaan. Ojanen (1994, 29) on jakanut minän tekijät kolmeen osaan, identiteettiin, minäkuvaan ja itsetuntoon, jotka rakentavat kokonaisuuden tapahtumista, kokemuksista, tuntemuksista ja muistoista. Seuraavissa kappaleissa käsitellään minän eri ulottuvuuksia Ojasen jaottelun mukaan, jotta minää ja sen käsitystä on helpompi sisäistää. Minäkuvaan, identiteettiin ja itsetuntoon jakaminen on myös tutkimuksen kannalta kaikista selkein jako.

3.1 Minäkuva sekä minäkäsitys

Minäkuva yksistään käsitteenä on hankala. Minäkuvan ja minäkäsityksen määritelmät eroavat toisissaan jonkin verran. (Ks. Esim. Ojanen 1994, 31; Aho 1996, 9; Vilkkö-Riihelä 2001, 740; Vuorinen 2004, 50; Niemi 2013, 15.) Vilkkö-Riihelä (2001, 740) erottelee ne toisistaan siten, että minäkuva on käsitys yksilöstä myös muiden silmin, minäkäsitys on vain yksilön oma käsitys minuudestaan. Aho (1996, 9) pitää minäkuvaa ja minäkäsitystä synonyymeina toisilleen. Hänen mukaansa minäkuva ja minäkäsitys ovat yksilön käsitystä itsestään kokonaisuutena. Tässä työssä pidämme minäkuvan ja minäkäsityksen samana käsitteenä, kuten Aho (1994, 9), ja siten toistensa synonyymeina. Termien toisistaan erottamisella ei ole tutkimuksen

kannalta mitään näkyvää merkitystä. Käsittelemme siis yksilön omaa käsitystä (minäkäsitys) ja muiden käsitystä yksilöstä (minäkuva) rinnakkain toisiaan täydentävinä.

Ojanen määrittelee minäkuvan kuvaavan yksilön piirteitä ja ominaisuuksia, joiden avulla voidaan kuvailla sitä, millainen yksilö on. Minäkuvaa voidaan luonnehtia kysymyksellä ”millainen minä olen?”. Kysymykseen vastataan sellaisin adjektiivein, millaisia piirteitä ja ominaisuuksia yksilö itsestään tunnistaa. (Ojanen 1994, 31.) Ojanen (1994, 37) käsittelee teoksessaan Mikä minä on? - Minän rakenne, kehitys, häiriöt ja eheytyminen minäkuvan syntyä ulkoisen ja sisäisen kehityksen kautta. Hänen mukaansa lapsen minäkuvan synty alkaa ulkoisella olemuksella ja siirtyy pikkujalaa kehityksen mukana sisäisiin persoonallisuuden piirteisiin, arvoihin ja asenteisiin vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa. Vilko-Riihelän (2001, 226, 230) mukaan minäkäsitys alkaa muodostua lapsi-hoito-suhteessa varhaisessa vaiheessa. Kolmen ikävuoden jälkeen lapsi alkaa yksilöitymään peilaten itseään muihin yksilöihin, samaistumalla ja sosiaalisen palautteen kautta.

Niemen (2013, 15) mukaan minäkuva pohjautuu lapsuudessa rakennettuun käsitykseen omasta olemuksesta. Tämän käsityksen ja minäkuvan katsotaan koostuvan mm. toimintavoista, älykkyydestä, sukupuolesta, ulkonäöstä ja henkilön kyvyistä ja ominaisuuksista. Kuva omasta itsestä muodostuu jo lapsena, ja sitä määrittelevät lapsuudessa muokkautuneet ominaisuudet ovat pysyviä lähes koko elämän. Kuvan muodostumiseen ja muokkautumiseen vaikuttaa sosiaalinen ympäristö. Sosiaalista vuorovaikutusta ihminen käy jo pienestä pitäen ydinperheen kesken, mutta minäkuvaa vaikuttaa myös kanssakäyminen muiden sosiaalisten ryhmien kanssa. (Niemi 2013, 15.) Ahon (1996, 15) mukaan yksilöllä on monia minäkäsityksiä, jotka toimivat kokonaisuutena. Hänen mukaansa minäkäsityksen voi jakaa kolmeen toisistaan erottuvaan osaan; 1. reaalinäkäsitys, joka kuvastaa yksilön omaa kuvaa siitä, millaisena hän pitää itseään. 2. ihanneminäkäsitys, joka kuvastaa millainen yksilö halua olla. 3. normatiivinen minäkäsitys, joka kuvastaa yksilön käsitystä muiden näkökulmasta, millaisia odotuksia häntä kohtaan on ja millaisena muut häntä pitävät. Nämä yhdessä muodostavat kokonaisuudessaan minäkäsityksen.

Ilman kanssakäymistä muiden ihmisten kanssa yksilön minä ei pääse kehittymään. Minän kehitys vaatii sosiaalista palautetta, jota saadaan ympärillä olevilta ihmisiltä. Ihminen peilaa omaa minäänsä muiden ihmisten kautta. Näin ihminen pyrkii muodostamaan käsityksen omasta kuvastaan näiden peilien kautta. (Ojanen 1994, 23; Helkama ym. 2015, 169.) Minän peilaaminen on monimutkaista ja riippuvaista ympäristön peilattavista. Peilit voivat vääristää kuvaa joko liian hyväksi, jolloin palaute heikkouksista jää saamatta, tai antaa jatkuvaa kielteistä palautetta, joka vaikuttaa negatiivisesti minän kehitykseen. Peilaamisessa voi syntyä ristiriitaista ja epäselvää palautetta, minkä seurauksena minän muodostaminen eheäksi kokonaisuudeksi hankaloituu. Minän kehitystä voi haitata myös ympäristön peilien vähäisyys, jolloin tarpeellinen palaute jää niukaksi tai kokonaan saamatta. (Ojanen 1994, 24) Vilkkö-Riihelä lainaa Mahlerin teoriaa lapsen persoonan kehityksestä, jonka mukaan lapsen yksilöityminen ja minuuden perusta rakennetaan kolmen ensimmäisen ikävuo- den aikana. Tällöin vanhemmilla on suuri rooli lapsen kehityksessä ja persoonalli- suuden rakentamisessa. (Vilkkö-Riihelä 2001, 227.) Sosiaalista palautetta saadaan myös sosiaalisen median kautta, lisäksi yhteiskunta antaa sosiaalista palautetta. Sosiaalisen median astuminen kuvaan alkaa määrittää nuoren tietoutta minästä.

Nuoruudessa (15–18v) yksilön minäkäsitys (minäkuva) alkaa moninaistua. Hän on riippumaton toisten käsityksestä ja pystyy hahmottamaan omaa käsitystään itses- tään mm. fyysisesti, sosiaalisesti, emotionaalisesti ja kognitiivisesti. (Eronen ym. 2001, 129.) Minän moninaistumisessa ihanneminä muovautuu lapsuusajoista uu- delleen. Käsitys minästä muodostuu lähinnä siitä, millainen yksilö haluaa olla ja siitä, millainen nuoren tulee ympäristön mukaan olla. Minän muodostumiseen saattavat vaikuttaa erilaiset ihailun kohteet ja roolimallit, joihin peilataan itseä. (Eronen ym. 2001, 130.) Myös sosiaalinen media tarjoaa yhä enemmän malleja, joihin minuutta voidaan peilata. Minän muodostuminen voi olla hankalaa monien tarjolla olevien eri- laisten ja jopa ristiriitaisten mallien vuoksi. (Vilkkö-Riihelä 2001, 253.)

Teoksessaan (1994, 39) Ojanen pohtii, onko selkeää ja ehjää minäkuva olemassa minäkuvan jakautuessa roolien mukaan. Minäkuvan piirteistä nousee eri tilanteissa tärkeät ja tarvittavat piirteet esille; olemme esimerkiksi töissä erilaisia kuin ko- tona. Minäkuvien eriytyminen osoittaa yksilön kehityksen ottavan huomioon erilaiset tilanteet (Ojanen 1994, 39.), kuten Aho (1996, 15) toteaa minäkäsityksen eri osista,

normatiivisen minäkäsityksen muodostuvan yksilön odotuksista häntä kohtaan. Tämän kaltainen tilanteiden huomioiminen Ojasen (1994, 39) mukaan edistää yksilön selviytymistä häntä kohtaavista pettymyksistä lokeroiden ne tietyille rooleille. Liiallisessa minäkuvan eriytymisessä on kuitenkin vaarana selkeän identiteetin ja minäkuvan puuttuminen. Erilaisia tilanteita on paljon ja minäkuvista kiinnipitäminen hankaloituu. Yksilön minäkuvien liiallinen eriytyminen voi vaikuttaa myös ulkopuolisista todella hajanaiselta, jolloin minäkuva voi vaikuttaa muiden silmiin sekavalta ja oudolta. Minäkuvan vaihtelu rasittaa myös yksilöä itseään, koska selkeä minäkuva ja käsitys itsestä jäävät puuttumaan. (Ojanen 1994, 39.)

Ojanen ja Niemi ovat sitä mieltä, että minäkuva on suhteellisen pysyvä, mutta se voi muuttua erinäisistä syistä. (Ojanen 1994, 40; Niemi 2013, 15). Ahon (1996, 35) mukaan minäkuva on myös suhteellisen pysyvä, sillä minän suojaamiseksi ja sen vahvistamiseksi se pyrkii kieltämään kaikki minäkuvan kanssa ristiriidassa olevat informaatiot. Ojasen (1994, 40) mukaan minäkuvan muutos on mahdollista, mutta se on hidasta ja vaikeasti havaittavissa. Muutosta tukevat ja edistävät ristiriidat ja yhteisö. Minäkuva muuttuu pikkuhiljaa jatkuvien ristiriitojen kanssa yhteneväiseksi. (Ojanen 1994, 40.)

3.2 Identiteetti

Identiteettiä voidaan todentaa kysymyksillä ”kuka minä olen?” ja ”mihin minä kuulun?”. Vastaukset näihin kysymyksiin kuvaavat muun muassa yksilön ikää, ammattia ja niitä tiettyjä ryhmiä ja yhteisöjä joihin yksilö kuuluu. Näin ollen vastauksen kuvaavat yhteisöllisyyttä ja yksilöllisyyttä yhteisössä. (Ojanen 1994, 31.) Tiivistetysti identiteetti on käsitys itsestä ja kokonaisvaltaisesta itsensä tarkastelusta. (Vilkko-Riihelä 2001, 735; Niemi 2013 16). Identiteetti luo ensivaikutelman ihmisestä. Ajatteleme, että lääkärin kuuluu olla viisas, vakavasti otettava auktoriteetti; lääkärin ammattia määrittävät tietyt ominaisuudet ja oletukset. Rooleihin liittyvät odotukset muokkaavat osaltaan identiteettiä roolin mukaiseen suuntaan. (Ojanen 1994, 33.) Identiteetti koostuu sukupuoli-identiteetistä, kulttuurisesta identiteetistä ja ammatti-identiteetistä. Sosiaalinen identiteetti on ryhmään sopeutumista ja samaistumista. Yksilön oma identiteetti voi jäädä ryhmäidentiteetin alle. Näin voi käydä, kun

yksilö omistautuu liikaa jollekin ryhmälle. (Vilkko-Riihelä 2001, 499.) Sukupuoli-identiteetti kuvastaa yksilön minäkuvaan omasta sukupuolestaan ja kertoo, millaiseksi koemme itsemme. (Ristkari & Suni 2018, 43.)

Identiteetti alkaa kehittyä heti syntymästä lähtien, jolloin lapsi saa sosiaalisen identiteetin. Pian syntymän jälkeen vanhemmat vahvistavat sukupuolista identiteettiä muun muassa kutsumalla ja pukemalla lasta syntymässä määritellyn sukupuolen mukaisten määritelmien mukaan. Näin ollen lapsen identiteetti määräytyy aluksi vanhempien mukaan, siitä mitä vanhemmat edustavat (esimerkkinä lentäjän poika, joka koetaan rohkeana ja pelottomana). (Ojanen 1994, 32.) Omaksuttu identiteetti tulee ympäristön painostuksen ja muiden vaikutuksen kautta, jolloin lapsi mukautuu toisten odotuksiin sosiaalisen palautteen kautta (Niemi 2013, 16).

Murrosiässä lapsuudesta tuttuja ja valmiita elämänmalleja aletaan sekä uskalletaan kyseenalaistaa. Tätä elämänvaihetta kutsutaan identiteettikriisiksi. Murrosikä on kaikilla yksilöillä esiintyvä identiteettikriisi, jossa kritisoidaan ympäriltä tulevia valmiita malleja. (Niemi 2013, 16.) Nuoruusiälle on ominaista oman identiteetin hakeminen vanhempien luoman tilalle erilaisia rooleja kokeilemalla ja vaihtelemalla. (Ojanen 1994, 34–35; Vuorinen 2005, 216.) Identiteetin rakentumista uudelleen ohjaavat eriytyminen perheestä, ystävyys- ja parisuhteet, ura ja kouluvalinnat. (Vilkko-Riihelä 2001, 250). Aikaisempien roolien tulee sulautua yhteen ristiriidoitta uusien roolien kanssa, jotta eheä identiteetti voi muodostua. Identiteettikriisin aiheuttaa uusien roolien jäsentymättömyys. (Ojanen 1994, 34–35). Nuoren kehityksen edetessä identiteettiä kuvaavat asema yhteiskunnassa, työ ja sosiaaliset suhteet. (Ojanen 1994, 34). Nämä identiteettiä kuvaavat asemat määrittelevät yksilölle tietynlaisen roolin, joka määrittää käyttäytymisen. Yksilöllä on vain yksi identiteetti, mutta sen sisällä rooleja voi olla useampia. Rooli on näin sosiaalisen aseman muodostamien odotusten ja vaatimusten yhteistulos, joka on yksilöstä irrallaan. (Ojanen 1994, 33.) Erilaisten roolien välillä voi ilmentyä kuitenkin ristiriitaa, joka voi aiheuttaa yksilölle vaikeuksia muodostaa ehjää identiteettiä. Rooliristiriitoja synnyttävät toisistaan paljon poikkeavat roolit, jotka osaltaan rasittavat identiteettiä. (Ojanen 1994, 34.) Yhteiskunnan ja ympäristön luomat rajoitteet vaikeuttavat nuorta yksilöä luomaan oman identiteetin. Nuorella tämä voi olla hyvinkin ongelmallista, sillä hänen omat kokemuksensa ovat ristiriidassa ympäristön kanssa. Tällaisissa tapauksissa

yksilön tuntemukset itsestään saattavat jäädä epäselviksi. (Ristkari & Suni 2018, 45.)

Myöhäisnuoruudessa eli noin 18–25-vuotiaana yksilön identiteetti ja maailman kuva vakiintuu ja identiteetti saa pohjan. (Vilkko-Riihelä 2001, 253; Vuorinen 2004, 220). Kuitenkin Niemen (2013, 16) mukaan identiteetti on muuttuva, ja se kehittyy läpi yksilön elämän. Hänen mukaansa käsitykset muuttuvat eri elämänvaiheissa ja erilaisten piirteiden ja ominaisuuksien arvostaminen muuttuu ja kehittyy elämän ja kokemusten kautta. Vilkko-Riihelän (2001, 253) mukaan identiteetin hyvä muotoutuminen edellyttää yksilöltä sisäistettyjä arvoja nuoruudessa. Arvojen löytäminen moninaistuvasta uusien ja erilaisten alakulttuurien sekä mallien maailmasta voi olla hyvinkin hankalaa. Sosiaalisen median ja erilaisten tiedonvälitys alustojen moninaistuminen luo vaihtoehtoja ja malleja enemmän. Omien arvojen löytäminen vaatii yksilöltä sopeutumista muutoksiin ja asennoitumista erilaisiin, jopa vastakkaisiin arvoihin. (Vilkko-Riihelä 2001, 253.) Identiteetti on vahva ja ehjä silloin, kun yksilö pysyy toteuttamaan itseään ja elämään harmoniassa itsensä, valintojen ja arvojen kanssa oman elämän osa-alueilla (Niemi 2013, 16).

3.3 Itsetunto

Itsetunnolla tarkoitetaan yksilön käsitystä omasta arvostaan ja merkityksestään (Ojanen 1994, 31; Eronen ym. 2001, 77). Minän tietäminen, tunteminen ja arvostaminen ovat oleellisia tekijöitä itsetunnon rakentumisessa. Puhekielessä itsetunnolla tarkoitetaan usein itsearvostusta. Itsetunto voidaan jakaa kolmeen eri osa-alueeseen: minätietoisuuteen, itsetuntemukseen ja itsearvostukseen. (Ojanen 1994, 41; Niemi 2013, 22–29.) Itsetunto ei näy ulkopuolelle eikä sitä täten voi ulkopuolinen arvioida. Se on yksilön käsitys, ajatus ja arvio omasta itsestään. Itsetunto rakentuu minäkuvan päälle ja voi muuttua arkisissa tilanteissa. Pohjalla on kuitenkin pysyvä minäkuva, joka kuvastaa yksilön arvoja ja minuutta pysyvästi. (Niemi 2013, 19.)

Kun yksilön kuva itsestä on pääosin myönteinen, hänellä on terve itsetunto. (Helkama ym. 2015, 179). Terveen itsetunnon kehittyminen pohjautuu onnistumisen tuntemukseen. Itsetunnon hyvä kehittyminen vaatii positiivista sosiaalista palautetta

ympäristöstä. Ilman sosiaalista palautetta itsetunto ei pääse kehittymään. (Niemi 2013, 19). Terve itsetunto ei tarkoita aukotonta tyytyväisyyttä itseensä, eikä sitä voi rinnastaa itsekkyyteen. Terveessä itsetunnossa itsensä ja toimintansa tunteminen auttavat kohtaamaan muita ja osoittamaan kiinnostusta muita kohtaan. (Niemi 2013, 21.) Terve itsetunto rakentuu itseluottamuksen, itsearvostuksen ja itsetuntemuksen oikeasta balanssista. Itsetuntemus vahvistaa itsensä arvostamista, joka puolestaan mahdollistaa luottamuksen itseensä ja omaan tekemiseen. (Ojanen 2011, 93; Niemi 2013, 26.) Kun yksilö tunnistaa omat mahdollisuutensa ja kykynsä hän sitä kautta osaa asettaa itselleen sellaisen tavoitetason, johon on kykenevä. Itseluottamuksen kehityksessä kasvuympäristöllä ja vanhempien tuella on todella suuri merkitys. Vanhempien tarkoituksena on ohjata kehittymätöntä itseluottamusta oikeaan suuntaan sekä oikealle tasolle, koska lapsella ei ole käsitystä omasta osaamisestaan. (Niemi 2013, 29.)

Ulkopuolelta tulevat ulkonäkökriteerit ja ulkonäköpaineet voivat asettaa yksilön tekemään erilaisia päätöksiä oman ulkomuotonsa ja ulkonäkönsä suhteen. Terveen itsetunnon avulla yksilö pystyy erottamaan median valtavirrasta itselleen oman tavat ja omat rajat, mikä riittää ja mikä menee ylitse. Kohtuuden löytäminen median jatkuvan viestityksen yksilön riittämättömyydestä (tuotteet vanhenevat, mallit muuttuvat) on hankalaa. Media luo koko ajan uusia mielikuvia hyvästä itsetunnosta mm. tuotteiden, tapojen, asenteiden ja brändien kautta. Tuotteiden ja brändien lupaukset suosiosta ja vastustamattomuudesta luovat hyvää kuvaa itsetunnosta tuotteiden avulla. (Niemi 2013, 51.)

Minään liittyviä ongelmia voidaan kuvata itsearvostuksen sekä itseluottamuksen kautta. Esimerkiksi masennuksen piirteisiin kuuluu olennaisesti huono itseluottamus ja itsearvostus. Kun itseluottamus on suuri ja itsearvostus vähäinen, purkautuu itsearvostus aggressiivisuutena. Aggression ilmeneminen ei kuitenkaan ole aina seurausta pelkästä minän ristiriitaisuudesta ja vähäisestä itsearvostuksesta, vaan kyseessä voi olla sosiaalisten kanssakäymisten kautta opittu malli. (Ojanen 1994, 53).

Luottaminen omaan kykyihin taas voi näkyä rohkeutena tehdä kaikenlaista, mutta yksilö, jonka itsearvostus on vähäistä, vaatii muilta huomiota ja todistelua kyvyistä. Voidaan siis ajatella, että yksilö, jonka itsearvostus on kunnossa, ei tarvitse ulkopuolisilta jatkuvaa kehua ja huomiota samalla tavalla kuin yksilö, jonka itsearvostus on puutteellinen. (Ojanen 1994, 51–52.) Oletus omista kyvyistä määrittää ihmisen jaksamista yrittää tietyissä tilanteissa uudestaan. Jos oletukset omista kyvyistä ovat heikot yksilö luovuttaa tekemisen paljon helpommin, kuin yksilö, jonka omat oletukset kyvyistä ovat suuremmat. Palautteen ja kokemusten avulla käsitys omista kyvyistä muodostuu. (Vilkkö-Riihelä 2001, 329.)

4 SADUISTA HOHDOKKAIKSI ROOLIMALLEIKSI

Satuja on kerrottu historian kuluessa lasten ja naisten keskuudessa suullisesti kansansatujen muodossa, mutta niiden arvostus on varsinaisesti noussut vasta romantiikan ajan saavuttua. Aikaisemmin niitä ei arvostettu niiden taikauskoisuuden ja lapsen seksuuden vuoksi. (Apo 2018, 18–19.) Satujen suosion kasvun vuoksi niiden merkityksiä on tutkittu. Bettelheimin (1998, 32) mukaan saduilla on tärkeä rooli yksilön identiteetin muodostumisessa. Seuraavissa kappaleissa käymme lävitse satujen ja tarinoiden sekä elokuvien ja prinsessojen merkitystä lapselle kasvun ja kehityksen kannalta. Minän kehityksen kannalta lapsuudella on suuri merkitys minäkuvan, identiteetin ja itsetunnon kannalta.

4.1 Satujen ja tarinoiden merkitys lapselle

Sadut ja tarina on tarkoitettu lasten viihdykkeeksi, rohkaisijaksi ja lohduttajaksi, mutta myös käyttäytymismalleiksi ja moraalien määrittäjäksi (Ylönen 2000, 27). Viikko-Riihelän (2001, 329–330) mukaan mallien avulla etsitään omia rajoja ja sopivia ratkaisumalleja. Mallien, ideologioiden ja arvojen etsiminen yksilölle tarkoittaa eriytymistä vanhemmista ja epävarman tilanteen hetkellä turvaa mahdollisesti uusista malleista. Malleja on sekä positiivisia, että negatiivisia. Nuorelle yksilölle negatiivisetkin mallit saattavat näyttää positiivisilta sillä hetkellä ja mallin tuomat käyttäytymistavat tuntuvat oikeilta. Mallia otetaan varsinkin, jos malli on miellyttävä, on vaikutusvaltaa, itsensä kaltaista mallia (esimerkiksi sukupuoli), arvoasteikolla korkeampi arvoista mallia, mallista on aikaisemmin palkittu tai yksilö ei luota omiin kykyihinsä tai tilanne on yksilölle vaikea tai outo. (Viikko-Riihelä 2001, 329–330.)

Tarinat ja sadut välittävät lukijalleen piilotettuja merkityksiä tavoittaen kaiken ikäiset. Ne antavat viestejä yksilön tietoisuudelle, esitietoisuudelle ja piilotajunnalle. Piilotajunta ohjaa yksilön tiedostamatonta käyttäytymistä. Yksilön on ymmärrettävä mitä hänessä tapahtuu tietoisella tasolla ennen kuin ymmärtää tiedostamatonta käyttäytymistä. Piilotajuista sisältöä sijoitetaan tietoiselle tasolle, jonka avulla voidaan käsitellä aiheen sisältöä. (Bettelheim 1998, 12.) Satujen merkityksellisyys voi ilmetä yk-

silölle missä iässä tahansa. Lapsen reagoiminen sadun sisältöön tietoisessa mielessä ja piilotajunnassa on lapsen käsissä. Yhä uudelleen ja uudelleen toistetut sadut ovat yksilölle merkityksellisiä. Ne vetoavat yksilön sen hetkiseen tilanteeseen ja auttaa sen hetkisten ongelmien ratkaisussa. (Bettelheim 1998, 26.) Myös aikuinen lapsen tapaan voi sijoittaa omia tuntemuksiaan ja kokemuksiaan satuun ja sen tarinaan ja käsitellä sitä kautta omia tunteitaan. Tarina voi siis olla merkityksellinen myös aikuiselle. (Ylönen 2000, 28.) Yksilön ominaisuudet vaikuttavat siihen, miten ja millaisia malleja suositaan. Itsenäinen yksilö jäljittelee harvemmin minkään laisia tiettyjä malleja, kuin epävarma yksilö. Myös mallin arvovalta ja arvokkuus merkitsevät, kuinka vaikuttava malli on. Mallia ja samaistumista tapahtuu vain samojen lähtökohtien omaavien mallien kanssa. On helpompi samaistua ja ottaa mallia saman arvon ja ulkonäön omaavilta malleilta. (Vilkko-Riihelä 2001, 330.)

Kansansatu on vanha satu, jonka tekijää ei tiedetä, satu on levinnyt suullisesti. Kun kyseessä on kansansatu tai muuten vanha kirjoitettu tarina myös sen lähtökohdat yhteiskunnasta, moraalista ja kasvatuksesta ovat erilaiset, kuin mihin olemme tottuneet. (Ylönen 2000, 14.) Vaikka vanhat kansansadut eivät vastaa suoranaisesti nyky-yhteiskuntaa ja elämänoloja, ne kuitenkin ilmaisevat yksilölle tietoa ja oivalusta sisällä painavista vaikeuksista tarjoamalla vastauksia. Yksilöllä on tarve jo varhaisessa vaiheessa päästä perille itsestään moninaisessa maailmassa, jossa hän toimii. Sadut tukevat yksilöä selvittämään ristiriitaisia tunteita. (Bettelheim 1998, 10–11.) Lasten elokuvissa oleellisena asiana nähdään myös kansansaduistakin esiintyvä selkeä jako hyvän ja pahan välillä. Tällaisen jaon puuttuessa lapsi voi hämmentyä jopa pelästyä. Eheän maailmankuvan kehitystä tukee lasten elokuvan onnellinen loppu. (Kovanen ym. 2013, 25.) Perinteisistä kansansaduista on kirjoitettu sisällöltään erilaista versioita, kuten Charles Perraultin´n ja Grimmin versiot Tuhkimosta, Lumikista sekä Ruususesta. (Apo 2018, 12–14.) Disney-yhtiö on tehnyt näistä tunnetuista kansansaduista omat elokuvaversionsa, jotka esiintyvät myös tutkimuksessamme.

Sadut heijastavat yhteiskunnan arvomaailmaa ja yhteiskunnan mukana myös sadut sekä tarinat muuttuvat ja siten käsittelevät erilaisia ongelmia. Nykyaikaiset sadut poikkeavat kansansaduista sisällöltään paljon. Nykysadut ovat lempeämielisempiä ja ne on tarkoitettu vain lapsille. Kansansadut ovat tarkoitettu kerrottavaksi kaikille,

ja siksi ne sisältävät ja käsittelevät paljon moniulotteisemmin erilaisia ongelmia. (Ylönen 2000, 21.) Bettelheimin (1998, 15) mukaan nykysadut ovat hyvin yksipuolisia ja tuovat usein esille maailman ja elämisen valoisat puolet. Ne jättävät käsittelemättä elämän pettymyksiä, luoden yksipuolisen kuvan lukijalle ja kuulijalle. Elämässä tulee väistämättä vastaan vaikeuksia, saduissa vaikeudet kohdataan ja niistä selvitään voittajana. (Bettelheim 1998, 15.)

Bettelheimin (1998) mukaan vanhat sadut luovat yksilölle syvän oivalluksen, mikä on hänelle juuri kaikkein merkityksellisintä, siinä hetkessä. Harva nykysatu tarjoaa yksilölle merkityksiä, vaan ennemmin antaa tietoa ja viihdyttävyyttä. Sisällöltään ne kuitenkin antavat yksilölle todella vähän. Sadun ollessa hyvä se herättää yksilössä monenlaisia tunteita ja uteliaisuutta. Jotta sadut laajentaisivat yksilön elämää, niiden on viritettävä mielikuvitusta, edistettävä kehittämään älyä, auttamaan selventämään yksilön tunteita ja tuntemuksia. Sadun on vastattava yksilön pelkoihin ja pyrkimykseen, otettava huomioon ongelmat ja annettava opastusta niiden ratkaisuun. (Bettelheim 1998, 10–11.) Satujen voima on oman mielikuvituksen takana. Yksilö kuvittelee ja rakentaa pelkän sadun ympärille omanlaisen maailman. Kuvitettu satu ohjaa kuulijaa kuvien avulla kuvittajan luomaan suuntaan. Sama pätee elokuvaan. Elokuvasatumaailma on luotu yksilön puolesta. Kuvat vaikuttavat mielikuvitukseen, katsojan ei tarvitse luoda satumaailmaa ja sadun henkilöitä itse. Kuvittaja luo maailman ja sadun hahmot katsojalle, katsoja rinnastaa vain omat ongelmansa kerrottua. Vaikka vain ongelmat rinnastetaan satuun, vaikuttavat myös sen ympärille luodut kuvat katsojaan ja alitajuntaan. (Bettelheim 1998, 75.)

Bettelheimin (1998, 32) mukaan elokuvissa satujen aiheet on muutettu vain viihdeksi, siksi ne eivät käsittele ongelmia samalla tasolla. Hänen mukaansa opetussellisuus ja syvällisempi merkitys puuttuu elokuvista ja elokuvilla on vain viihteellistä arvoa. Kuitenkin Kovanen ym. ovat teoksessaan elokuvakasvatuksen opas (2013) sitä mieltä, että lapsi voi oppia paljon heille suunnattujen elokuvien kautta. Lapsille suunnatut elokuvat ovat rakenteeltaan hyvin selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Lapsen kehitys ei riitä tulkitsemaan piilotettuja merkityksiä elokuvasta. Lisäksi lasten elokuvat ovat rakennettu usein niin, että ne voivat toimia apuna hyvän itsetunnon ja minäkuvan rakentumisessa. Lastenelokuvien tarkoituksena on antaa positiivisia kasvuaineita. Tärkeitä osia lastenelokuvissa ovat toivo ja positiivisuus. Elokuva

voi käsitellä hyvinkin vaikeita aiheita, kunhan se tarjoaa katsojalleen selviytymiskeinoja haastavista tilanteista. (Kovanen ym. 2013, 25.)

Naisen rooli esitellään kansansaduissa niiltä ajoilta, jolloin miehillä oli todella paljon arvovaltaa ja naisen rooli oli erilainen, kuin nykyään. Miehet ovat määritelleet naisen kuvan omien toiveidensa ja pelkojensa kautta passiiviseksi toimijaksi. Näissä saduissa tarkastellaan suurimmaksi osaksi naisia miesten näkökulmista. (Apo 1990, 26.) Passiivisten naishahmojen lisäksi saduissa esiintyy myös aktiivisia naisia, mutta harvemmin. Näiden aktiivisten naisten rooli on kilpailu miehestä, menetetyin miehen hankkiminen takaisin tai miehen pelastamista kriisistä. Aktiivisen naisen vihollisena on yleensä toinen nainen kuten äitipuoli, sisarpuoli tai anoppi. Äiti tai sisar esitetään todella harvoin vihollisena saduissa. Naisten väliset suhteet saduissa kuvataan huonoina, he kadehtivat toisiaan ja ovat mustasukkaisia toisilleen. Vain parissa sadussa esitetään nainen naisen suojelijana ja hyvä esimerkki on Tuhkimon (erilaisia versioita), jossa kuollut äiti auttaa tytärtään. Yhteistä näissä molemmissa naisrooleissa on kuitenkin tavoitteena hyvän avioliiton solmiminen. (Apo 1990, 24–25.) Sukupuoli ohjaa yksilöä käyttäytymään tietyllä tavalla. Sen perustana on opittujen mallien lisäksi hyvinkin epämääräisenä ohjaavana tekijänä hormonaalinen toiminta. Sukupuolirooleja vahvistetaan jo lapsesta pitäen ohjaten naista enemmän passiiviseen ja pehmeään rooliin ja miehiä enemmän aktiiviseen ja kovaan rooliin (nainen on lempeä, mies ei itke). (Ojanen 1994, 117.) Tämän voi myös huomata Lumikin, Ruususen ja Tuhkimon tarinoissa. Näissä saduissa prinsessa on passiivinen, kun taas prinssin rooli on olla aktiivinen pelastaja.

Satujen vaikutuksesta sukupuolirooleihin, mies- ja naiskuviin on pohdittu laajasti. Niiden vaikutusta käsityksestä ominaisuudesta ja tietynlaisesta käyttäytymismallista ja niiden vaikutuksista. Sadut viestittävät tietynlaista käyttäytymistä sukupuolien välillä. (Apo 1990, 24.) Roolit ohjaavat yksilön toimintaa ja asettavat erilaisia käyttäytymismalleja ja rajoja, joiden mukaan yksilö toimii erilaisissa tilanteissa. Rooleihin vaikuttavat sosiaaliset ympäristöt, kuinka toimitaan erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Sosiaalisissa kanssakäymisissä syntyy myös erilaisia roolimalleja, jonka mukaan yksilö käyttäytyy vastaavissa tilanteissa. Roolien vaikuttaminen yksilön toimintaan on myös eroavaista. Roolit voivat ohjata yksilöä käyttäytymisen suhteen todella paljon, mutta joidenkin yksilöiden kohdalla roolit vaikuttavat käyttäytymiseen vain

vähän. (Ojanen 1994, 114.) Yksilö suosii rooleja, joka tuovat sosiaalista hyväksyntää yhteisöltä. Hyväksyntä antaa yksilölle etuja, kuten ystäviä, menestystä ja myös vaikutusvaltaa. (Ojanen 1994, 116.)

4.2 Ihastuttavat Disney-prinsessat roolimalleina

Kuten jo aikaisemmin mainittiin, satuja ei ole aina arvostettu. Kuitenkin niiden arvostuksen noustua lasten ja naisten arvostetut kirjat ja sadut nousivat pinnalle jopa teatterin ja oopperan muodossa. Walt Disney 1900-luvulla nosti valkokankaalle saduista esiin nousseen Lumikin, joka saavutti suuren suosion yleisön joukossa. (Apo 2018, 18–19.) Vuonna 1937 ensi-iltansa nähnyt Lumikki ja seitsemän kääpiötä oli maailman ensimmäinen täyspitkinä tehty värillinen animaatioelokuva (Nummelin 2005, 313). Tämän jälkeen Disney on nostanut useita klassikoiksi muodostuneita elokuvia suuren yleisön suosioon. Disney on pitkään tuottanut prinsessaelokuvia. Elokuvat luovat ympäri maailmaa Disneyn omaa naiseuden ideaa. Ne luovat sukupuoleen liittyviä oletuksia ja stereotyyppioita, johon lapset helposti samaistuvat. (Stover 2013, 2.) Vahvojen roolimallien ihannoinnissa yksilölle tulee halu pukeutua ja jäljitellä tätä ulkonäöllisesti, ei niinkään toimintaa jäljittelemällä. (Stover 2013, 8.) Satujen tarkoituksena on taas antaa mallia käyttäytymiseen (Ylönen 2000, 27).

Malleja voidaan jäljitellä tietoisesti ja tiedottomasti. Samaistumisen ulkoisia merkkejä ovat ulkonäön matkiminen kuten tyylin kopioiminen. Lapsena yksilö oppii paljon asioita jäljittelemällä ja matkimalla. Mallien omaksuminen ja niiden kopioiminen riippuu paljon yksilön sen hetkisestä iästä. Lapsena yksilö on paljon sosiaalisessa kanssa käymisessä perheen ja läheisten kanssa, jolloin mallit tulevat perheen sisältä ja lähipiiristä. Leikki-ikäisenä sosiaaliin suhteisiin tulevat mukaan kaverit, jolloin sen merkitys sosiaalisissa kanssakäymisissä. Murrosiän aikaan kaverien piiri vaikutus mallina korostuu entisestään. Sosiaalinen media on tuonut mukanaan myös omat mallit. Viihdemaailma tarjoaa paljon idoleita, joita ihailaan ja näihin idoleihin halutaan samaistua. (Vilkko-Riihelä 2001, 329.) Vilkko-Riihelän (2001, 245) mukaan nuori itse tiedostaa lapsuuden samaistumisen kohteista on luovuttava, ja on samastuttava oman sukupuolen edustajiin.

Roolien merkitykseen on vaikuttanut myös eri aikakaudet ja niiden muuttuminen. Aikakausien muutoksissa ovat myös erilaiset roolit muuttuneet ja käyttäytymismallit uusiutuneet. (Ojanen 1994, 114.) Nämä ajan saatossa muokkautuneet roolit ja käyttäytymismallit ovat näkyvissä myös prinsessaelokuvissa. Passiivinen ja hyveellinen käytös prinsessalla on ollut suosittua. Ajan muuttuessa on myös Disneyn satujen prinsessat muuttaneet toimijuuttaan. Disneyn tuotannosta voidaan Davisin (2006) mukaan nostaa kolme aikakautta, joista ensimmäisellä (1937–1967) ja kolmannella (1989–2005) aikakaudella esiintyy ihmismuodossa olevia prinsessoja. Kappaleessa käsitellään pääasiassa Disneyn tuotannosta tutkimuksessa esiin nousseita prinsessoja Davisin pohjalta. Lisäksi käsittelemme 2005 vuoden jälkeen ilmestyneitä Disney-prinsessoja kolmannen sukupolven prinsessojen kanssa samassa yhteydessä kahdessa seuraavassa kappaleessa.

4.2.1 Klassisen kauniit Disney prinsessat

Ensimmäinen kausi heijastaa itse Walt Disneyn käsialaa myös prinsessoissa ja niiden kuvauksessa. Klassisen aikakauden prinsessat edustavat suurimmaksi osaksi vaaleahiuksista sinisilmäistä tiettyjen piirteiden omaavaa amerikkalaista tyttöä. Se luo kuvitelman, että on olemassa tietyn tyyppinen ja yksityiskohtaisine piirteineen oleva amerikkalainen tyttö. Tältä aikakaudelta tutuimmat ja tunnetuimmat prinsessat ovat Lumikki (1937), Tuhkimo (1950) ja Ruusunen (1959). Näiden kolmen prinsessan erot ovat suurilta osin pinnallisia sekä tyyllisesti että taiteellisesti. Luonteenpiirteiltään nämä kaikki kolme prinsessaa ovat todella kiltejä, siroja, kauniita, hyväluontoisia, musikaalisia ja viattomia nuoria tyttöjä. Erona Prinsessa Ruusunen, Lumikin ja Tuhkimon välillä on se, että näistä kolmesta Prinsessa Ruusunen on hyvin passiivinen prinsessahahmo. (Davis 2006.)

Lumikki ja Tuhkimo molemmat tekevät töitä ja ovat ahkeria. Samankaltaisuutta tarinoissa on, että heidän äitinsä on joko kuollut tai voimaton suojelemaan tytärtään. Tyttärien on pakko kasvaa vahvoiksi itsenäisiksi aikuisiksi. Tämä piirre on myös yleinen Disneyn tuotannossa ja saduissa yleensäkin. Poiketen saduista Disneyn tuotannossa ei esiinny ilkeää äitiä, vaan he ovat aina ilkeitä äitipuolia. Disneyn versioissa äiti yrittää aina olla niin hyvä kuin mahdollista (äiti voi tästä huolimatta olla

voimaton auttamaan lastaan). Isät ovat onnekkaampia, sillä he useimmiten ovat hengissä, mutta ovat kyvyttömiä auttamaan lastaan ongelmatilanteessa. Kuitenkin heillä on tärkeä rooli tarjota neuvoja, rakkautta ja tukea. (Davis 2006.) Myös kansansatujen perinteinen ilkeä naishahmo on äitipuoli, joka suosii omia lapsiaan häikäilemättömästi. (Apo 1990, 26). Kuten Walt Disneyn versioiduissa saduissa Lumikki, Tuhkimo, Ruusunen myös alkuperäisissä kansansaduissa nainen kuvataan miestä paljon avuttomammaksi ja kasvottomaksi objektiksi, joka on usein miehen tavoittelema (Apo 1990, 24–25). Tästä voimme päätellä, että Walt Disney on kuvannut elokuvissaan naishenkilöitä hyvin samalla tavalla, kuin kansansaduissa kuvataan.

Edellä mainitut klassisen aikakauden 1937–1967 prinsessatujen vahvat naishahmot Disneyn esittämänä ovat paria poikkeusta lukuun ottamatta ilkeitä. Tämän kyseisen aikakauden prinsessat viestivät kilttiä passiivista naisen kuvaa. Kun olet naiivi, lempeä ja passiivinen sankaritar koko kamppailun ajan, saavutat lopulta onnellisen lopun. (Davis 2006.) Myös Apon (1990, 25) mukaan vanhoissa saduissa lähes poikkeuksetta kerrotaan, millainen on hyvä ja huono nainen. Miesten kohdalla tämä asettelu ei ole samanlainen. Nainen on miehelle ihannekumppani, kun hän on rikas perijä, kuten prinsessa, jolla ei ole muita veljiä, joka voisi periä omaisuuden. (Apo 1990, 25.)

Pääasiallisesti Davisin (2006) mukaan naiset esitettiin Walt Disneyn elinaikana heikkoina, passiivisina, neitseellisenä ja hyveellisenä. Toinen näkökulma naisiin on klassisessa tuotannossa pahat hahmot, jotka ovat lähes poikkeuksetta naishahmoja. Poikkeuksetta paholaiset ovat vahvoja, vanhoja, dominantteja naisia sekä usein taitavia mustassa magiassa. Heidän päämääränään on tuhota kateellisuuden ja koston takia nuoret kilpailijat eli tässä tapauksessa prinsessat. (Davis 2006.)

4.2.2 Uudet ja rohkeat Disney prinsessat

Populaarikulttuurin muovautuminen on muuttanut myös Disneyn tuotannon suuntaa, joka näkyy vanhimmista elokuvista nykypäivään. Naisen asema yhteiskun-

nassa koki muutoksen, ja niin se koki myös Disneyn tuottamissa elokuvissa. Nais-
hahmot saivat enemmän roolia, mutta eivät kuitenkaan heti niin paljoa kuin mies-
hahmot toimijoina elokuvissa. Toimijoina näissä elokuvissa molemmilla sukupuolilla
on tavoitteena onnellinen ja hyvä avioliitto. (Davis 2006.)

Tämän aikakauden prinsessoista Pieni merenneito (1989), Jasmine Aladinista
(1992) ja Pocahontas (1995), jotka ilmenevät tutkimuksessa, ovat kaikki synty-
sään jo prinsessoja ja äidittömiä. Aikaisempiin prinsessoihin verrattuna näillä prin-
sessoilla itsenäisyys, tahdonvoima, päättäväisyys omasta kohtalosta ja tahto us-
koa itseensä ovat kiistatta heidän vahvimpia puoliaan. Prinsessoilla on valta tehdä
päättöksiä ja ratkaisuja, sekä tehdä ratkaisevia päätöksiä elokuvan lopussa. Nämä
prinsessat ovat seikkailunhaluisia uteliaita nuoria naisia, jotka ovat tiettyjen rajojen
pidättelemiä. Alussa nämä rajat tuntuvat ylitsepääsemättömiltä, mutta vahvuuden ja
kovan työn tuloksena sankarittaret löytävät oikeudenmukaisen paikan elämässä.
(Davis 2006.)

Jos kaikki kolme prinsessaa, Lumikki, Ruusunen ja Tuhkimo klassiselta ajalta ovat
perinteisiä malleja passiivisesta prinssiä odottavasta prinsessasta, ovat Belle
(1991), Jasmine (1992), Pocahontas (1995), Mulan (1998) ja Tiana (2009) päinvas-
toin kunnianhimoisia aktiivisia toimijoita. Vielä erillisinä lukuina näistä prinsessoista
voidaan nähdä Mulan ja Pocahontas, jotka itse ovat aktiivisen toiminnan lisäksi san-
kareita ja suorittavat tarinassa perinteisen prinssin roolin. (Stover 2013, 3.) Vuonna
1998 ilmestyneen Mulanin tarina esimerkiksi perustuu vanhaan taruun tytöstä, joka
naamioituu pojaksi voidakseen osallistua sotaan pelastaakseen isänsä. Prinsessa
ja sammakko -elokuvassa seikkailleella Tianalla on myös oma erityinen paikkansa
Disneyn historiassa, sillä hän on yhtiön ensimmäinen pääosassa esitetty afrikkalais-
amerikkalainen nainen. (Nummelin 2015, 34–35) Uudempia prinsessoja Dis-
neyn elokuvissa rajoittaa yhteiskunta. Tarinassa yhteiskunta on luonut tietynlai-
set kehykset, joihin prinsessan tulee mahtua käyttökseltään ja toiminnaltaan. He
kaikki haluavat muutosta sen hetkiseen elämäänsä ja saattavat jopa kapinoida oman
elämän puolesta. (Stover 2013, 4.)

Myös näiden uudempien prinsessojen erona on klassisiin prinsessoihin verrattuna se, että he eivät heti rakastu prinssiin. (Stover 2013, 4). Lumikki, Tuhkimo ja Ruusunen rakastuvat prinssiin ensisilmäyksellä. (Lumikki ja seitsemän kääpiötä 1937; Tuhkimo 1950; Prinsessa Ruusunen 1959). Poikkeuksena voidaan pitää Frozenin Annaa, joka ihastuu heti ensisilmäyksellä valtaa tavoittelevaan prinssiin, jonka luonne paljastuu vasta lopussa. Annan rakastuttua tuntemattomaan prinssiin paljastuu prinssin todelliset aiheet. Frozenissa esiintyy myös poikkeuksellisesti kuningatar Elsa prinsessa Annan rinnalla. Tässä kaksi vahvaa naishahmoa toimivat yhteistyössä lopulta. (Frozen - haurteinen seikkailu, 2013.)

Ongelmalliseksi nähtynä klassiset prinsessat kuvaavat amerikkalaista tyttöä. Uudemmissa prinsessoissa Jasmine ja Mulan edustavat muuta kulttuuria, jonka on toivottu muuttavan klassisen näköisen prinsessan suuntaa laajempaan. Tämä uudempien prinsessojen aalto muuttaa prinsessan kuvaa pois perinteisestä amerikkalaisesta työstä. (Stover 2013, 5.) Vaikka prinsessoissa on yritetty keskittyä niiden luomaan kuvaan, yhdistää kuitenkin kaikkia Disney prinsessoja aikakaudesta riippumatta kauneus (Stover 2013, 7). Disneyn uudempaa tuotantoa Pocahontaksesta lähtien tarkasteltaessa voidaankin huomata, että tuotannossa esiintyvät prinsessat ovat monimuotoisempia niin etniseltä taustaltaan kuin ulkonäöltäänkin. Esimerkiksi Tiana Prinsessasta ja Sammakosta, Vaiana saman nimisestä elokuvasta, Klassisilla prinsessoilla korostuu kauneus ja hyvyys prinsessojen ytimenä, uudemmilla prinsessoilla kauneuden ohi on noussut nokkeluus, rohkeus ja intohimo omille ideoille. (Stover 2013, 7.)

5 MEDIA JA MARKKINOINTI

Identiteetin osaan kuuluu olennaisena samanlaisuuden ja erilaisuuden pohdinta. Identiteettiä rakennetaan suhteessa muihin yksilöihin ja yhteisöihin. Media sekä yhdistää, että erottaa yksilöitä ja yhteisöjä sisällöllään. Se voi vahvistaa yhteisöjen identiteettiä sisältönsä avulla. (Nieminen & Pantti 2012, 17.)

Suuri vaikutus kasvuun ja kehitykseen on siis kiistatta myös medialla. Meitä ympäröivä media ja sieltä meihin kohdistuva markkinointi vaikuttaa suoraan siihen, millaiseksi itsemme koemme ja millaisia meidän tulisi olla. Media vaikuttaa suoraan siihen, miten ihminen havaitsee ja sitä kautta määrittelee häntä ympäröivää todellisuutta. (Vilkko-Riihelä 2001, 253.) Tässä kappaleessa tarkastelemme mediaa ja markkinointia.

5.1 Median merkityksen nousu

Media määrittää suurimman osan päivän toiminnoista. Aamu voi alkaa aamulehdellä ja uutisilla. Samalla saadaan tietoa päivän ja viikon polttavimmista puheenaiheista. Päivän mittaan informaatiota tulvii erilaisten sosiaalisten medioiden kanavien kautta läheisten ja tuttujen päivästä sekä viikoista. Tietoa tulee jatkuvasti reaaliajassa maailman tilanteesta. Mediassa esiintyy mielipiteitä ja näkökulmia asioihin, jotka ohjaavat yksilön suuntaa joko puolesta ja vastaan. Myös rentoutuminen tapahtuu paljolti median kautta. Musiikki oman mielentilan ja tarpeen mukaan rauhoittaa tai antaa voimaa, elokuvat, televisio ja kirjallisuus auttavat irtautumaan omasta arjesta. Rentoutumisen lisäksi media tarjoaa paljon vastauksia erilaisiin miksi ja mitä – kysymyksiin, se tuottaa valmiita vastauksia ja erilaisia näkökulmia. Kääntöpuolena media vahvistaa myös erilaisten turvattomuuden ja epävarmuuden tunteita, tuomalla esiin erilaisia uhkia. (Nieminen & Pantti 2012, 15–16.) Mastermanin (1989, 3) mukaan medialla on ollut tärkeä rooli jo 80-luvulla yksilön havaintojen ja ideoitten muokkaajana. Havainnot ja ideat voivat syntyä tiedostamatta, sillä media on niin suuri osa arkipäivää ja sitä tulee vastaan koko ajan tiedostamatta. Yhteiskunnassa on totuttu median olevan osa arkipäivää, jolloin tiedostaminen ympärillä olevasta

mediasta sumentuu. (Masterman 1989, 3) Hänen havaintojensa jälkeen median rooli yksilön elämässä kasvanut ja median satavuus on helpottunut.

Mediassa esiintyy samanlaista epätasa-arvoa kuin muuallakin yhteiskunnassa. Eri mediatoimijoilla ja tuottajilla on enemmän kulttuurista (tieto ja taito), sosiaalista (arvovaltaa ja suhteita) ja taloudellista valtaa sekä resursseja kuin toisilla median toimijoilla. Näin ollen enemmän valtaa omaavilla toimijoilla on enemmän kuuluvuutta ja näkyvyyttä tuoda omaa kantaa esille, vaikuttaen samalla mahdollisesti kuluttajien käsityksiin ja käyttäytymiseen. Yksilölle median merkityksen kasvu voi tarkoittaa sitä, miten hän merkityksellistää todellisuutta ja suuntaa toimintaansa ja arvomaailmaansa median vaikutuksen kautta. Tämän ilmiön median takia kriittinen tarkastelu nousee isompaan rooliin. (Nieminen & Pantti 2012, 14.)

Media on muuttunut paljon 1900-luvun puolelta tultaessa 2000-luvulle. Media muodostui aikaisemmin vain pääasiassa lehdistä, radiosta ja elokuvista. Nykyään internetin ja tv:n kautta maailmassa voidaan jakaa samaa informaatioita, ajatuksia, uskomuksia ja kuvia. Media ei ole samalla tavalla hallinnassa, kuin se oli 1900-luvun alussa sen sisältö ja kanavat ovat lisääntyneet, kuten YouTube tarjoaa paljon erilaista sisältöä. (Nieminen & Pantti 2012, 11–12.) Tässä ilmiössä ei ole pelkästään kyse tiedon välityksen ja informaation uudesta teknologiasta, vaan kyseessä on aivan uudenlainen globaali vuorovaikutuksen vallankumous. (Hautamäki 1998, 5.)

Media on osa sen ympärillä olevaa maailmaa, mutta myös samalla se on oma maailmansa, joka luo todellisuutta (Nieminen & Pantti 2012, 13–14). Median tuotanto on muuttunut yhä enemmän yksilön kokemuksen, elämyksen ja virikkeiden luomiseen. Vuorovaikutteiset sovellukset ja ohjelmistot ovat arkipäivää. (Turkki 1998, 11.) Tämän ominaisuuden ansiosta media voidaan nähdä myös yksilön ja yhteiskunnan arvoja ja käsityksiä muokkaavaksi kommunikointi väyläksi. Media usein myös toistaa ja tuottaa paljon samanlaista sisältöä. Tämä sisältö kuvaa maailmaa kapeakatseisesti valkoisen keskiluokkaisen ja paljolti miehisen näkökulman kautta, joka lisää yhteiskunnallista ja kulttuurista eriarvoa. (Nieminen & Pantti 2012, 13–14.)

Media saa roolia yhä enemmän identiteetin saavuttamiseen. Netin ja mediasta löytyvien sisältöjen avulla voidaan tarkastella yhä useammin kysymystä ”kuka minä

olen?” ja ”keitä me olemme?”, se tarjoaa vastauksia kiperiin kysymyksiin. Identiteetti rakentuu yhä enemmän yksilön koettujen kokemusten kautta myös median välittämistä kokemuksista, kuten mitä on koettu, katsottu, kuunneltu ja jopa pelattu. (Nieminen & Pantti 2012, 16–17.) Yksilö joutuu tekemään yhä enemmän tutkimusta oman identiteetin löytämiseen moninaistuvassa ja jopa sekavaa median ja sen sisällön maailmassa (Turkki 1998, 24, 34). Tämä moninainen median tuottama sisältö tarjoaa katsojalleen identiteetin ja arvomaailman hyviä sekä huonoja malleja. Hyvinä malleina voi pitää demokratiaa ja suvaitsevuuutta lisääviä sisältöjä, sekä käsityksiä avartavia malleja, jotka osaltaan lisäävät yksilön mahdollisuuksia. Huonoina mediamalleina voidaan pitää negatiivisia stereotyyppisiä ihmiskuvia ja epäeettisiä arvoja. (Nieminen & Pantti 2012, 16–17.)

Kaikki mediassa esiintyvät esitykset ovat suunnitellun työn tuloksia. Niihin on rakennettu aina jokin näkökulma maailmaan, ja harvoin ne sisältävät sattumanvaraisia tai tarkoituksettomia asioita. Ne tuottavat todellisuutta sekä luovat maailmaa ideologisesti sisällöllään. Sisällöllään ne voivat muovata yksilön mielipiteitä, arvoja ja tarjota identiteetin, unelmien ja tunteiden rakennuspalikoita. (Nieminen & Pantti 2012, 101.) Median tuottamat kuvat, puheet ja tekstit toimivat sosiaalisena ympäristönä yksilölle, nämä sisällöt muovaavat tapoja nähdä, ajatella, tuntea ja toimia. Media ohjaa alitajuntaisesti toimintaa luomalla mallia olemiselle. (Turkki 1998, 10.)

Yksilö voi samaistua median tuottamiin rooleihin ja henkilöihin, jonka pohjalta hän alkaa rinnastamaan itseään tähän malliin. Tämän kautta yksilö rakentaa omaa identiteettiään ja minuuttaan. Millainen samaistuttava henkilö on, miten hän pukeutuu, mistä hän pitää. Erilaiset median sisällöt ovat myös yhteisössä puheenaiheina, minkä johdosta ne koetaan edelleen merkityksellisemmiksi ja yhdistäviksi tekijöiksi. (Turkki 1998, 30–31.) Esimerkiksi myös Disneyn tuottamat hahmot Anna ja Elsa ovat olleet pinnalla ja lasten suosiossa jo pitkään.

Vaikka yksilöllä itsellään on valta tehdä päätös siitä, millaista sisältöä hän mediasta hakee, tutkii ja katsoo, on kuitenkin valta median tuottajilla siinä, mitä ne tarjoavat yksilöille. Yksilö ei voi valita sellaista sisältöä mitä ei ole hänelle tarjolla. (Nieminen & Pantti 2012, 92.) Median tuottaman sisällön lisäksi yhteisöllä on vaikutusta pin-

nalle nousevissa media-aineistoissa. Päivän puheen aiheet voivat liittyä paljon median tuottamaan sisältöön ja sen hahmoihin. Pinnalla olevat hahmot ja sisällöt vetoavat voimakkaammin ja niistä halutaan ottaa mallia. (Turkki 1998, 30–31.)

5.2 Sukupuolen näkyvyys mediassa ja mainonnassa

Sukupuolirooleja muokkaavat mainokset, lehtijutut, tv-sarjat ja kaikki mitä aistitaan ympäristöstä. Yksilön sukupuoleen kohdistuu tietynlaisia oletuksia. Oletukset liittyvät asemaan, rooliin yhteiskunnassa, sekä ulkoisiin seikkoihin, kuten siihen, millainen kehon ja pukeutumisen tulee olla. Yksilön tulee käyttäytyä ja näyttää ulkopuolisin piirtein sukupuoliroolien mukaisesti. Sukupuolelle asetetut roolit eivät ole pysyviä, vaan ne muokkautuvat ajan mukana yhteiskunnan mukaiseksi. (Ristkari & Suni 2018, 55.) Miehet ovat naisia yksinkertaisempia ja osoittavat enemmän järkeä, kun taas naiset ovat herkkiä, tunteellisia ja monimutkaisia. Nämä kaikki ovat yhteiskunnassa vallitsevia normeja, joiden mukaan eri sukupuolen omaavat ihmiset käyttäytyvät. Sukupuoli ei tietenkään yksistään määritä tällaista käyttäytymistä. Yleistyksset kuitenkin vaikuttavat yksilön käyttäytymiseen, mies ei voi olla herkkä, koska se ei kuulu miehen rooliin. (Ristkari & Suni 2018, 58–59.) Yhteisö määrittää tämänhetkisiä sukupuolirooleja. Tämän hetken sukupuoliroolit vaikuttavat yksilön kasvuun ja kehittymiseen. (Ristkari & Suni 2018, 56.)

Sukupuolen kokemiseen vaikuttavia tekijöitä on paljon. Länsimaisen kulttuurin lisäksi vaikutteita tarjoavat mediat ja sen hetkinen politiikka. Mediassa vaikuttavat vahvasti kulttuuriset tekijät, sukupuoliset normit ja niistä käydyt väittelyt sekä keskustelut. Poliitikassa käydään samanlaisia keskusteluja kuin mediassa ja sillä tavalla vaikutetaan lakien ja säädösten kautta sukupuoleen ja sen käsitykseen. (Rossi 2010, 23.) Sukupuolen puolittaminen eli sukupuolen kahtiajako ei aina ole ollut yhtä jyrkkää, kuin mitä se nykyään on. Sukupuoli on jaettu vahvempaan ja heikompaan osapuoleen antiikista 1500 - luvulle. Tämän näkemyksen mukaan 1500-luvulta eteenpäin positivistinen luonnontieteen suuntaus on vaikuttanut sukupuolten suurempaan kahtia jakoon ja sukupuolittuneiden roolien kehittymiseen. (Rossi 2010, 24.) Tätä sukupuolittunutta kahtiajakoa tapahtuu paljon median kautta ja mainonnassa.

Mainonnan lisäksi myös yhteiskunnassa monet tuotteet ja tavat on jaettu sukupuolten mukaiseen muottiin. Lelut ovat joko tyttöjen tai poikien, työt ovat joko miesten tai naisten, tytöt katsovat tiettyjä elokuvia tai tv-sarjoja ja pojat katsovat toiminnallisia ohjelmia, ja esimerkiksi kosmetiikkatuotteet ovat jaoteltuja sukupuolen mukaan. (Ristkari & Suni 2018, 58–59.) Prinsessat ja niihin liittyvät oheistuotteet ovat pääasiallisesti suunnattu tytöille. Tämä suuntaus näkyy esimerkiksi lelukuvastojen ja lelujen värimaailmassa. Tytöille suunnatut tuotteet ovat hempeitä, romanttisia, ja värimaailma on usein pastellin sävyinen. Pojille markkinoidaan tuotteita tummemmilla sävyillä, toiminta painotteisilla teemoilla.

Mainonnassa tuotteita myydään usein sukupuolijakoisesti, jolloin mainonnassa esiintyy mieheksi ja naiseksi tunnistettavia yksilöitä. Mainonnassa esiintyy sukupuolinormeihin liitettyjä mielikuvia. Mainonnan yleistyminen on tuonut mukaan myös sen kritisoimisen. Kaikkea mainoksissa ei hyväksytä. Ihannoinnin vastakohtaksi on noussut epärealististen mallien vastustaminen. (Rossi 2006, 62–63.) Ihanne ruumiista muodostuu yksilöstä riippuen siitä, miten mediassa ja mainonnassa esitellään erilaisia ruumiinkuvia. Mediassa esitellään todella kapea-alaisesti erilaisia ruumiinkuvia, jolloin erilaisuuden ja erilaisen ruumiinkuvan näkeminen hyväksyttävänä ja kauniina on hankalaa. Yksilölle tulee käsitys, että vain tietynlainen ruumiinkuva on hyväksyttävä ja kaunis. (Kyrölä 2006, 107.)

Nykypäivänä markkinointi median kautta mahdollistaa maailmanlaajuisen levityksen. Sen avulla keskustelu on nopeampaa, laajempaa ja välitöntä. Epäsuora markkinointi on kasvattanut suosiotaan. Brändien ja tuotemielikuvien rakentaminen on epäsuoraa markkinointia. (Herkman 2007, 155.) Disney on onnistunut rakentamaan itselleen tunnistettavan brändin, joka tunnistetaan globaalisti. Se on luonut oheistuotteiden kautta tuotannostaan kulutuskulttuurin. Tämän voi esimerkiksi nähdä Nalle Puhin kohdalla, joka on luotu hahmoksi jo 1920-luvulla, mutta suurimman suosion se on saanut 2000-luvulle tultaessa Disney-yhtiön hankittua hahmon oikeudet itselleen. Nalle Puhia on levitetty sarjakuvien, lelujen ja muiden oheistuotteiden kautta. (Herkman 2007, 154.)

5.3 Disney brändinä

The Walt Disney Company on perustettu vuonna 1923 ja se on nykyään yksi maailman suurimmista elokuva- ja mediayhtiöistä. Yhtiön harjoittaman liiketoiminnan voi jakaa neljään eri liiketoiminta-alueeseen, joita ovat Yhtiön elokuvatoiminta (tuotantoyhtiöt Walt Disney Pictures, Marvel, Lucasfilm, Pixar ja 20th Century Fox), media-verkkotoiminta (televisiokanavat ABC, ESPN, Fox ja National Geographic), yhtiön tarjoamat suoratoistopalvelut (Disney+, ESPN+ ja Hulu), sekä erilaiset kuluttajille tarjotut tuotteet ja teemapuistot. (Sijoitustieto, [viitattu 16.3 2020].) Yhtiö työllistää yli 200,000 työntekijää, ja tätä tutkimusta tehtäessä (maaliskuu 2020) yhtiön markkina-arvo oli 173,21 miljardia dollaria. Yhdysvaltalainen talouslehti Forbes listasi Disneyn sijalle kahdeksan listauksessaan maailman arvokkaimmista brandeista vuonna 2019. (Forbes, [viitattu 16.3 2020].)

Walt Disneyn vaikutus animaatioelokuvan suosion nousuun on ollut suuri. Walt Disney yhtiö perustettiin vuonna 1923 Hollywoodiin ja sen ensimmäinen menestys oli sarja nimeltään Alice in Cartoonland, jota esitettiin vuosina 1924–1927. Sarjassa elävänä ihmisenä kuvattu Alice seikkailee piirroshahmojen keskellä, ja sen keskeiseksi ongelmaksi nousikin se, että sarjan animoidut hahmot olivat kiinnostavampia kuin päähenkilö itse. (Nummelin 2005, 311.) Animaatiouransa alkupuolella yhtiö tuotti myös muita satuelokuvia, esimerkiksi vuonna 1922 ilmestyneen Jaakon ja pavenvarren ja tietysti Tuhkimon vuonna 1922. Menestystä keräsivät myös Disneyn eläinhahmot, kuten elokuvasta toiseen toistuva Oswald-kani ja Mikki Hiiri. Menestyksensä Oswald-kanin oikeudet siirtyivät Disneyltä pois, ja yhtiön toiminnan lopulta pelasti äänielokuva. Vuonna 1928 Disney teki ensimmäisen äänianimaation nimeltä Höyrylaiva Ville. Kyseessä ei kuitenkaan ollut maailman ensimmäinen äänipiirretty, sillä Disneyn kilpailija Paul Terry oli muutamia kuukausia ennen elokuvan julkaisua saanut oman äänianimaationsa nimeltä Dinner time valmiiksi. Se jäi kuitenkin vähäiselle huomiolle, sillä Terry ei kyennyt levittämään ja markkinoimaan omaa elokuvaansa Disneyn tavoin. (Nummelin 2005, 312.)

Vuonna 1929 Disney otti käyttöönsä yksinoikeudella Technicolorin kolmivärimenetelmän, joka takasi Disneylle suuren etumatkan kilpailijoihinsa nähden. Samana vuonna Disney alkoi julkaisemaan Hullunkuriset sinfoniat -sarjaa, jonka tunnetuin

elokuva on vuonna 1933 ilmestynyt Kolme pientä porsasta. Kyseinen sarja toi Disneylle useita elokuva-akatemia myöntämiä Oscar-palkintoja. Disneyn Lumikki ja seitsemän kääpiötä oli myös menestys, ja sitä seurasi yhtä lailla menestyksekkäät tuotannot Pinokkio (1940) ja Dumbo (1943). Samoina vuosina Disneyn studiot kasvoivat. Disney jakoi työtehtävät tayloristisen mallin mukaisesti eri tuotantolinjoille. Disneyn on vaikuttanut monella tapaa Hollywoodin tapaan tehdä animaatioelokuvia, ja useat suuret studiot omaksuivatkin esimerkiksi Disneyn tayloristisen tavan tehdä elokuvia; näin yksittäisten ihmisten työpanos animaatioelokuvan teossa pieneni osiin animoijien keskittyessä työstämään omaa osaansa lopputuloksen eteen. (Nummelin 2005, 312-314.)

Ensimmäinen Disneyn prinsessaelokuva ”Lumikki ja seitsemän kääpiötä” ilmestyi 1937 valkokankaalle. Ensimmäinen Disneyn täyspitkän elokuvan tuottaminen oli vienyt yli kolme vuotta ja sen tuottaminen 1 400 000 dollaria. Lehdistö hehkutti ja markkinoi elokuvaa ensiesityksen jälkeen, jolloin ”Lumikki-kuume” valtasi Yhdysvallat. Elokuva oli menestys Amerikassa. Lumikki on Disneyn prinsessatarinana klassikko, jota katsotaan yhä uudestaan. Lumikki oli kivijalka Disneyn brändille amerikkalaisessa kulttuurissa. Disney nousi kymmenen vuoden aikana tunnetuksi nimeksi ja nousi hallitsevaksi voimaksi viihteessä 1930-luvulla. 1930-luku merkitsi animaatioiden lisäksi Disneyn kulttuurin nousua. (Wills 2017, 1–3.) Vuonna 1940 Disney ajautui taloudellisiin vaikeuksiin johtuen mm. työntekijöiden lakkoilusta, ja Disney piti tauon pitkien animaatioiden teossa keskittyen dokumenttielokuvaan, lyhyisiin animaatioihin ja huvipuistoihin. Pitkien elokuvien pariin Disney palasi Tuhkimolla. Myöhemmin 1970 – 1980 luvuilla Disney kohtasi vaikeuksia, ja yhtiön tuottamien elokuvien ajateltiin olevan vanhentuneita. Disney tuotti tällöin taloudellisesti huonosti menestyneitä elokuvia, pois lukien Bernard ja Bianca, joka oli viimeinen yhtiölle voittoa tuottanut elokuva ennen Pienen merenneidon ilmestymistä. 1990 luvun alkupuolella ilmestyneiden Kaunottaren ja Hirviön (1991) sekä Aladdinin (1992) ajatellaan nostaneen Disneyn uuteen nousuun animaatioteollisuuden huipulle. (Nummelin 2015, 19–23, 33–35.)

Vuosituhatluppuolella animaation teko halpeni tietokoneanimaation vaikutuksesta, ja alalle saapui runsaasti kilpailevia yhtiöitä. Disneyn ensimmäinen tietokoneanimoitu elokuva oli vuonna 2005 ilmestynyt elokuva Pikku Kananen, mutta

vuonna 2009 yhtiö palasi piirretyn animaation pariin elokuvalla Prinsessa ja Sammakko. Disneyn tuorein animaatio tätä tutkimusta kirjoitettaessa on vuoden 2019 loppupuolella ilmestynyt Frozen 2, joka on jatko-osa vuonna 2013 ilmestyneelle Frozen – huurteinen seikkailu -elokuvalle. Elokuva lipputuotto oli Amerikassa pelkästään avausviikonloppuna yli 130 miljoonaa dollaria. Elokuvan maailmanlaajuiset tuotot ylittivät lopulta miljardin dollarin rajan. (Inter movie database. [Viitattu: 18.3. 2020].). Markkinoinnilla on kiistatta vahva yhteys kulutuskäyttäytymiseen. Markkinoinnin keskeinen periaate on saada lisätuottoja kuluttajille tarjotusta kuvasta ja imagosta. Markkinointi ja oheistuotteiden myynti on myyjille keino rakentaa ja laajentaa ihmisille tarjottua kuvaa. Edullisesti valmistettuja esineitä voidaan myydä huomattavia määriä lisäämällä niihin kuluttajille tuttu logo tai muoto. (Bryman 2004, 79–80.) Tarkasteltaessa Disneyn historiaa animaatioelokuvan ja viihteen parissa voidaan todeta, että yhtiö on onnistunut toistuvasti löytämään tiensä kuluttajien sydämiin

Disney on luonut myös menestyksekkään prinsessakonseptin. Konseptin alle kuuluu prinsessoja niin klassisista kuin moderneimmistakin Disneyn elokuvista. Disneyn prinsessakonsepti sai alkunsa 2000-luvun alkupuolella Disneyn yhdistettyä useita eri elokuvien sankarittaria saman nimikkeen alle. Alun perin konseptiin kuuluivat prinsessat Lumikki, Tuhkimo, Aurora, Belle, Ariel, Jasmine, Pocahontas, Mulan ja Helinä-keiju. Myöhemmin mukaan lisättiin Tiana, Tähtäpää, Merida ja Vaiana. (Wills 2017, 123–124.) Konseptin alla markkinoidaan ja myydään erilaisia kulutus tuotteita. Disneyn vuosikertomuksessa yhtiön yhdeksi merkittävimmistä tuotemerkeistä mainitaankin juuri nämä Disney-prinsessat yhdessä yhtiön muiden tuotemerkkien, kuten esimerkiksi Tähtien sodan, Avengersien, Mikki ja Minni Hiiren, Spidermanin ja Nalle Puhin rinnalla. Lisensoitujen tuotemerkkien alla julkaistaan ja markkinoidaan useita erilaisia kulutustuotteita, esimerkiksi kirjoja, leluja, sisustarvikkeita ja kulutuselektroniikkaa. (The Walt Disney Company 2020, 11–12.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksemme toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineiston keruumenetelmänä oli teemahaastattelu. Halusimme kuulla kokemuksia prinsessakulttuurista ja siihen liittyvistä oheistuotteista, ja niihin liitetyistä merkityksistä ja arvoista. Tähän tarkoitukseen teemahaastattelu oli luonnollinen valinta. Tutkimuksemme tekotavaksi valikoitui laadullinen tutkimus, sillä halusimme tutkia juuri ihmisten kokemuksia.

Kaikki haastattelut opinnäytetyötämme varten toteutettiin yksilöhaastatteluina syksyllä/talvella 2019. Haastattelut olivat kestoiltaan 45 minuutista reiluun tuntiin. Nauhoitimme haastattelut joko sanelunauhuria tai puhelimen nauhuria käyttäen. Haastattelut järjestettiin haastateltavan valitsemassa paikassa. Kaikki haastattelut purettiin tekstimuotoon, ja nauhoitukset tuhottiin asianmukaisesti. Haimme haastateltaviksi 16–29-vuotiaita tyttöjä ja naisia, lopulta haastateltaviemme ikäkaumaksi muodostui 19–27-vuotiaat.

6.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, jonka tarkoituksena on pyrkiä kuvaamaan ja ymmärtämään tutkimuskohteena olevaa todellista elämää ja kohdetta huomioiden samalla todellisuuden moninaisuus (Hirsjärvi 2009a, 161-162). Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavana olevaa ilmiötä ja saamaan syvällisempää näkemystä tutkimuskohteesta. Näin ollen laadullisella tutkimuksella saadaan ymmärrettävämpi kuva tutkimuksen kohteesta kuin määrällisellä tutkimuksella. (Kananen 2014, 18.)

Laadullisessa analyysissä aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena. Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiksi voidaan lukea haastattelut, kyselyt, tutkijan suorittama havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 73.)

Tutkimuksemme toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineiston keruumenetelmänä oli teemahaastattelu. Halusimme kuulla kokemuksia prinsessakulttuurista ja siihen liittyvistä oheistuotteista ja niihin liitetystä merkityksistä ja arvoista, ja tähän tarkoitukseen teemahaastattelu oli luonnollinen valinta.

6.2 Teemahaastattelu

Haastattelu on joustava tiedonkeruu menetelmä, joka sopii erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Haastattelussa on mahdollista saada esille yksión tuottamia merkityksiä ja aktiivista subjektista näkökulmaa tutkittavaan asiaan. Sen avulla vastauksia voidaan syventää ja saada perusteluja mielipiteille ja merkityksille. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34, 35.) Tuomi ja Sarajärvi (2018) luonnehtivat haastatteluja hyvinkin yksinkertaisesti, kun halutaan tietää mitä yksilö ajattelee ja toimii tietyllä tapaa, on järkevintä kysyä sitä suoraan. Haastattelu on joustava menetelmä, jossa tutkija voi esittää kysymyksiä eri järjestyksessä. Tämä antaa tilaa myös haastateltavalle vastata laajemmin kysytyihin kysymyksiin ja käsittelemään aihetta laajemmin kysymyksen ympärillä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Tutkimuksemme tarkoituksena oli kerätä haastateltavilta tietoa koskien prinsessojen merkityksellisyyttä ja subjektiivista näkökulmaa keskustelemalla prinsessojen luomasta roolimallista. Vapaa keskustelu tuottaa yksilön subjektiivisia ajatuksia, joista on mahdollista kysyä tarkentavia kysymyksiä tarpeen tullen. Tämän takia tutkimuksen aineistokeruutavaksi muodostui haastattelut.

Haastattelumenetelmistä valitsimme teemahaastattelun. Teemahaastattelussa teemat voivat muodostua monella eri tapaa. Teemoja voidaan johtaa intuition perusteella luovuutta käyttäen, aikaisempia tutkimuksia hyödyntäen sekä teorian kautta muodostaen. Tutkimuksen kannalta teemat kannattaa johtaa käyttämällä kaikkia muodostustapoja hyväksi. (Eskola & Vastamäki 2015, 35.) Teemarungon voi rakentaa kolmitasoisesti. Keskusteltavat teemat ovat ylimmällä tasolla. Toisella tasolla ovat teemaa pilkkovat apukysymykset, jotka helpottavat teeman käsittelyä ja siihen vastaamista. Viimeisenä ovat yksityiskohtaiset kysymykset teemasta, jonka tarkoituksena on tarkentaa vastausta, jos aikaisemmilla kysymyksillä ei ole saatu vastausta. (Eskola & Vastamäki 2015, 37, 38.) Teemahaastattelun runkoa (Liite 1) läh-

dimme rakentamaan jaottelulla kysymykset tutkimuskysymyksiämme vastaavasti kahteen eri ryhmään pääteemoiksi. Pääteemojen alle muodostui apukysymyksiä, jolla teemaa lähdettiin avaamaan pienempiin osiin. Osien apukysymysten alle muodostui myös tarkentavia kysymyksiä, joiden tarkoituksena oli mahdollisesti helpottaa vastaamista ja avata enemmän haastateltavaa, jos siihen oli tarvetta.

Ensimmäisen pääteeman kysymyksillä pyrimme kartoittamaan haastateltavan suhdetta ja muistoja liittyen lapsuuteen ja Disneyn tuottamaan prinsessakulttuuriin, sekä kartoitimme prinsessoille annettuja ja luotuja merkityksiä menneisyydessä ja nykyisyydessä. Osaltaan ensimmäinen kysymysosio toimi myös teemaan johdattelevana osiona. Toiseksi pääteemaksi muodostui prinsessojen kokeminen roolimalleina. ryhmäänsä jaottelimme kysymykset, joiden avulla oli tarkoitus kartoittaa ajatuksia siitä, millaisiksi roolimalleiksi prinsessat käsitetään. Osion avulla halusimme kartoittaa sitä, millaisia ulkoisia ja sisäisiä malleja prinsessoihin liitetään. Tämän pohjalta pääteeman ympärille muodostui apukysymyksiä ulkoisten- ja sisäistenmallien pohjalta.

Haastattelun tarkoituksena on olla mahdollisen keskusteleva haastateltavan kanssa. Tällöin teemat ohjaavat keskustelua. Hyvässä tapauksessa keskustelun edetessä on varmistettava vain kaikkien teemojen läpikäynti. Lisäkysymyksiä on kuitenkin hyvä olla siltä varalta, jos joku teema tuottaa vähän keskustelua. (Eskola & Vastamäki 2015, 36.) Tarkoituksenamme oli luoda teemojen alle tukikysymyksiä, jotta teemaa käydään monipuolisesti läpi. Haastattelut sujuivat kyllä monien haastateltavien kohdalla hyvinkin keskustelevaan sävyyn ja haastatteli seurasi vain, että jokainen teema käydään läpi. Tuomen ja Sarajärven mukaan haastateltaville olisi hyvä toimittaa haastattelukysymykset tai käsiteltävät teemat etukäteen. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Tutkimuksessamme etukäteen aiheeseen johdatteli saatekirje, joka toimitettiin haastatteluun osallistuville (liite 2). Saatekirjeessä kerrottiin pääteemat, jonka mukaan haastattelu etenee. Osallistujilla oli etukäteen mahdollisuus pohdita aihetta niiden pohjalta.

Alkuperäinen tarkoituksemme oli saada haastateltavat yhteistyötahomme Turun Tyttöjen Talon kävijöiden joukosta, mutta aikataulumme niukkuuden vuoksi haasta-

teltavia ei ennättänyt löytyä. Haastattelukutsu lähetettiin yhteistyötaholle loppukesällä 2019, ja ilmoittautumisaika oli 24.10 2019 saakka. Jälkikäteen olemme pohjineet, että ajankohta haastattelukutsun lähettämiseksi ja ilmoittautumisajalle saattoi olla huono sen ajoittuessa kesän loppupuolelle, jolloin Tyttöjen talolla oli kesätauko loppumaisillaan. Halusimme kuitenkin toteuttaa haastattelut jo syksyllä 2019, ja yhdessä päättyneen kesän ja kireän aikataulumme kanssa voi olla, että haastattelukutsumme ei tavoittanut niin paljon potentiaalisia haastateltavia kuin olisi ollut mahdollista. Opinnäytetyömme aihe osoittautui kuitenkin sen verran kiinnostusta herättäväksi, että löysimme lopulta haastateltavat muita kytköksiä pitkin lähipiiristämme. Riitti, kun tarpeeksi puhuimme ääneen tutkimuksemme aiheesta ja toiveestamme löytää haastateltavia, ja haastateltavat ilmoittautuivat suurelta osaa itse kiinnostuttuaan aiheesta. Näin ollen haastateltavat koostuivat nuorista naisista lähipiiristämme, tuttavista ja heidän tuttavistaan.

Haastattelut toteutettiin haastateltavien valitsemissa paikoissa, ja haastattelut olivat kestoltaan puolesta tunnista reiluun tuntiin. Haastateltaville esiteltiin tutkimuksen aihe ja tarkoitus, ja lupa haastattelun nauhoittamiseen pyydettiin kaikilta haastateltavilta. Äänitetty materiaali litteroitiin tekstimuotoon, ja yhteensä litteroitua materiaalia tuli 46 sivua. Litterointi pyrittiin suorittamaan sanatarkasti jättäen pois ainoastaan joitakin toistuvia täytesanoja puheesta. Pyrimme huomioimaan litteroinnissa myös sellaiset ei-sanalliset viestit, joista arvelimme olevan hyötyä aineiston myöhemmässä analysoinnissa; esimerkiksi naurahdukset ja pitkät tauot puheessa. Litteroinnin valmistuttua äänitetyt haastattelut poistettiin sanelimesta tai puhelimen muistista, ja tekstimuotoiset haastattelut siirrettiin salasanalla suojatulle muistitikulle tai tietokoneelle suojattuun kansioon.

6.3 Aineiston analysointi

Laadullisessa tutkimuksessa voidaan käyttää perusanalyysimenetelmänä sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysiä voidaan käyttää lähestulkoon kaiken tekstimuotoon saatetun aineiston sisältöön, esimerkiksi kirjoja tai tekstimuotoon litteroituja tekstejä,

kuten vaikka haastatteluja. Analyysimenetelmän keinoin on tarkoitus saada muodostettua kuvaus tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 105.) Pääpiirteittäin analyysi etenee tutkijan päätöksestä koskien sitä, mitä kerätystä aineistosta etsitään (mikä on kiinnostavaa tässä aineistossa), aineiston läpikäymiseen ja tutkimuksen näkökulmasta kiinnostavien asioiden merkitsemisestä aineiston luokitteluun, teemoitteluun tai tyypittelyyn (Tuomi & Sarajärvi 2006, 94–95). Laadulliselle tutkimukselle on ominaista se, että usein aineistosta nousee esille sellaisia kiinnostavia asioita ja huomioita, joita ei olisi etukäteen osannut ajatella. Oleellista onkin aineiston onnistunut rajaus, jonka tulee olla linjassa asetetun tutkimuskysymyksen tai tutkimustehtävän kanssa. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 94.) Laadullisen aineiston puhtaaksi kirjoittaminen voi olla työlästä etenkin silloin, kun pyritään toistamaan muuta kuin kielellistä informaatiota, esimerkiksi puheessa ilmeneviä taukoja tai äänensävyjä. (Hirsjärvi & Hurme 1995, 109.) Tässä opinnäytetyössä kaikki haastattelumme nauhoitettiin ja litteroitiin sitten puheesta tekstiksi. Yhteensä litteroitua valmista tekstiä tuli 46 sivua. Saatuaamme haastattelut litteroitua tekstimuotoon, aloimme käydä sen jälkeen tekstimuotoista aineistoa läpi sisällönanalyysin keinoin. Lähdimme läpikäymään tekstiä etsien toistuviksi nousevia teemoja. Tässä vaiheessa tutkimusta työ keskittyi hyvin pitkälti tekstin huolelliseen läpikäymiseen ja analysointiin. Apuna käytimme värikoodausta, joka osaltaan auttoi tekstin jäsentelyssä. Hankalaa tässä osiossa oli se, että aineistosta esille nousseet tekijät tuntuivat osittain menevän limittäin toistensa kanssa, mikä osaltaan hankaloitti jakoa eri teemoihin. Tehtävää helpotti kuitenkin se, että teimme opinnäytetyömme yhdessä, jolloin pystyimme yhdessä käymään läpi tuloksia ja keskustelemaan esille nousseista tekijöistä yhdessä. Lopulta aineistosta nousi esille sellaiset teemat, joiden avulla koimme tulosten tulevan parhaiten tulkittaviksi.

Laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysia ohjaa tutkimuksen suunnitteluvaiheessa keskeiseksi havaitut käsitteet ja teemahaastattelun aikana syntyneet hypoteesit (Hirsjärvi & Hurme 1995, 115). Näiden pohjalta valitaan analyysin muuttujat. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa sisällönanalyysin tarkasteluyksikkö voi vaihdella, ja se voi olla esimerkiksi sana, yksittäinen aihe, teema tai vastaava. (Hirsjärvi & Hurme 1995, 116.) Tässä opinnäytetyössä päädyimme jakamaan aineistomme sisällön eri teemoihin. Teemoiksi nousivat viihdyttävyyden, merkittävyys, arvostus, tärkeys, samaistuminen ja media.

6.4 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusta tehdessään tutkija kohtaa monia eettisiä kysymyksiä, jotka hänen tulee huomioida työskentelyssään (Hirsjärvi 2009b, 22–23). Pyrimme noudattamaan eettisesti hyviä käytäntöjä läpi tutkimuksen kaikessa toiminnassamme. Tämä näkyi erityisesti sitoutumuksena noudattaa hyviä tieteellisiä käytäntöjä, kuten asianmukaisia tutkimuslupia, henkilötietojen käsittelyä ja yleistä huolellisuutta tutkimuksen teon aikana ja tutkimustulosten esittämisessä.

Hirsjärven (2009, 24) mukaan tutkija kohtaa ensimmäisen eettisen kysymyksensä jo valitessaan aihetta tutkimustyölleen. Tutkimuksen kohdetta tai tutkimusongelmia määriteltäessä ongelmallisiksi kysymyksiksi saattaa nousta esimerkiksi se, tulisiko muodinmukaisia aiheita valita vai välttää. Aiheen valintaa voidaan tarkastella myös yhteiskunnallisen merkittävyyden kannalta. (Hirsjärvi 2009b, 24–25.) Tutkimuksemme aiheeksi valikoitui lopulta aihe, jonka molemmat koemme olevan yhteiskunnallisesti merkittävä ja ajankohtainen.

Tutkimuksen alkuvaiheessa on hyvä perehtyä tutkimuskirjallisuuteen valitun aiheen ympäriltä. Tutkimuskirjallisuuteen perehtymisen tarkoituksena on tutustuttaa tutkittava ilmiöön, jota hän tutkii, ja samalla sen sisältämiin käsitteisiin. Tutkimuskirjallisuus osaltaan ohjaa tutkijaa myös tutkimuskysymysten rajaamisessa. (Sajavaara 2009, 110–111.) Aikataulutimmekin tutkimuksen varhaisessa vaiheessa aikaa kirjallisuuteen perehtymiselle. Aiheeseen liittyvää kirjallisuutta etsimme perinteisesti eri alueiden kaupunginkirjastoista ja korkeakoulukirjastoista, ja tutkimustietoa löysimme Google Scholarin kautta. Tutustuimme myös erilaisiin lehtitietokantoihin etsien niistä aihettamme tukevia artikkeleita, käyden läpi niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin tietokantoja.

Tutkimuksessamme olemme käyttäneet moninaisia lähteitä ja aiheeseen on perehdytty muiden tutkimuksien kautta. Lähteissä esiintyy vanhempia teoksia, kuten Bettelheimin satujen *lumous* (1998) ja Ojasen teos (1994). Bettelheimin teosta on lainattu monessa uudemmassa teoksessa, kuten Apo Ihmesatujen historia (2018). Bettelheimin lähde on luettu kriittisesti ja sen rinnalle on tuotu uudempiä näkökulmia. Ojasen teos *Mikä minä on?* (1994) käsittelee minän rakennusta, kehitystä, häiriöitä ja eheytymistä. Minä käsitteenä on todella vanha ja siitä löytyy paljon samaa

tietoa uudemmissa ja vanhemmissa teoksissa. Tietoa ei ole aika vanhentanut. Olemme käyttäneet Ojasen lähteen lisäksi rinnalla uudempia lähteitä, jotka toteavat samaa teoriaa Ojasen kanssa.

Ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa ihmisoikeudet ovat eettisyyden tutkimuksen perusta. Tutkijan tulee selvittää osallistujalle tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset tutkimukseen liittyvät riskit. Tutkimuksen on oltava vapaaehtoinen osallistujille. Tutkimukseen osallistuminen oli kaikille haastateltaville täysin vapaaehtoista. Tutkittavalla on oltava oikeus keskeyttää tutkimus missä vaiheessa tahansa ja hänellä on oikeus kieltää hänestä kerättyä tutkimusaineistoa jälkikäteen. Tutkimuksesta saatavien tietojen on oltava luottamuksellista, eikä saatuja tietoja luovuteta ulkopuolisille tai muuhun käyttöön. (Tuomi 2007, 145.) haastateltavilta oli etukäteen kerätty kirjallinen suostumus tutkimusta varten. Haastattelua ennen tutkittaville lähetettiin kutsukirje missä selvitettiin tutkimuksen aihe ja tutkimuksen toteuttamiseen liittyviä asioita (liite 2). Haastatteluiden aluksi kävimme jokaisen haastateltavan kanssa läpi tutkimuksen aiheen, aineistonkeruuseen liittyvät seikat (haastattelun luottamuksellisuus, tietojen säilyttäminen ja niiden tuhoaminen) sekä haastattelun tarkoituksen tutkimuksessamme. Kaikki opinnäytetyötämme varten kerätty materiaali hävitetään välittömästi työn valmistuttua eikä aineistoa käytetä muuhun tarkoitukseen.

Tutkijan tehtävänä on huolehtia tutkimuksen luotettavuudesta. Tutkijan tulee ottaa myös huomioon omassa tutkimuksessaan muihin samaa aihetta tutkiviin tutkimuksiin ja niiden tuloksiin. Tutkimuksen tulokset ja niiden raportoinnin on oltava huolellista. Tutkimuksen prosessi on raportoitava hyvin, jotta tutkimus on toistettavissa. (Tuomi 2007, 146, 152.) Olemme perehtyneet aikaisempiin tutkimuksiin Disneyprinsessoista ja peilanneet omia tutkimustuloksia aikaisempiin tuloksiin. Tutkimuksen tulokset raportoidaan johtopäätöksissä.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esitämme tutkimustulokset. Tuloksien läpikäynti tapahtuu viiden erilaisen teeman kautta, jonka mukaan tutkimustulokset esitellään. Näitä teemoja ovat viihdyttävyyden, arvostuksen, merkittävyyden, samaistumisen ja median. Tutkimustulosten esittelyssä käytämme haastateltavilta suoria sitaatteja heidän haastatteluistaan tutkimustulosten tarkemmaksi havainnollistamiseksi. Haastattelut on numeroitu numeroin 1–6, jotta haastateltavien anonyymiys säilyy. Olemme kuitenkin lisänneet tunnisteen perään haastateltavan iän, sillä katsoimme tällä olleen vaikutusta siihen, miten haastateltavat näkivät prinsessat ja eritoten siihen, mitkä prinsessat ovat haastateltavien lapsuudessa olleet eniten pinnalla.

7.1 Viihdyttävyyden

Disneyn prinsessaelokuvia pidettiin viihdyttävänä katsoa myös myöhemmällä iällä. Yksi haastateltavista kertoi haluavansa katsoa myös tulevat prinsessaelokuvat. Niiden kerrottiin olevan viihdyttäviä ja sisältävän piilomerkityksiä myös aikuisille, jota lapset eivät ymmärrä. Uudemmissa prinsessoissa koettiin olevan paljon sanailua ja sarkasmia mitä lapset eivät ymmärrä. Näin ollen niitä pidettiin myös aikuisiällä viihdyttävänä katsoa. Niiden kerrottiin olevan viihdyttäviä ja uusimpien prinsessa elokuvien kerrottiin sisältävän aikuisille tarkoitettuja piilomerkityksiä ja sanailua, joita lapset eivät ymmärrä.

Mun mielestä ne on hauskoja ne leffat vaikka mä oon aikuinen ja mä tykkään niistä... Tarina on viihdyttävä. H3, 22v

Nää Disneyn sadut niin best, että niitä ei voi jättää välistä. H3, 22v

...Mää katon varmaan kaikki uudet disney-prinsessa leffat mitä tulee. H2, 19v

Ennen puhuttiin lasten elokuvista ja nykyään koko perheen elokuvista, että se on koko perheelle, kaikille on jotain siinä. H6, 27v

Sitä on vaan kattonut enemmän vaan sen viihtyvyyden vuoks. H2, 19v

Niistä elokuvista kyllä tykkäsin. H5, 26v

Frozenissa tulee paljon enemmän sellaista piilovitsailua kuin vanhoissa, ja Vaianasta löytyy paljon sellaista sanailua ja sarkasmia. H6, 27v

Uudistetut Disney-animaatiot ja erilaiset live action -elokuvat herättivät kiinnostusta kokea elokuvan tarina uudessa ja aikuismaisessa versiossa. Vastaajista yksi kertoi käyneensä katsomassa Pieni merenneito- prinsessatarinaan perustuvan näytelmän Helsingin kaupunginteatterissa.

Oon käynyt katsomassa sen näyteltyversionkin elokuvissa. H1, 22v

No kun mä tykkäisin kattoo molempia (live action ja animaatio), kun ne on niin erilaisia. H2, 19v

...Pienen merenneidonkin siis kävin äsken kattomassa Helsingin kaupunginteatterissa... H4, 27v

Haastateltavat kokivat elokuvan visuaalisen ilmeen olleen lapsuudessaan asia, joka viihdytti ja kiinnitti huomion ja kiinnostuksen elokuvaa kohtaan. Pääsääntöisesti ulkonäkö ja visuaalinen ilme elokuvissa nähtiin lapsuudessa merkittävämpänä kuin tarina itsessään. Lapsena kerrottiin huomion kiinnittyvän prinsessan ulkonäköön, kun taas myöhemmin kiinnittyvän tarinan juoneen ja luonteenpiirteisiin. Myöhemmällä iällä tarinan merkitys koettiin prinsessan ulkonäköä tärkeämpänä. Prinsessojen sisäiset piirteet ja tarinoiden syvällisempi merkitys koettiin avautuneen myöhemmällä iällä paremmin.

No prinsessa Ruusunen silloin ihan pienenä, ku siinä oli se kohtaus eikö Tuhkimossako se oli se kohtaus missä se mekko vaihtaa väriä ja muuttuu, joo Tuhkimossa se oli eli Tuhkimo. H4, 27v

Emmä kyllä osaa sanoa, mun mielestä se oli visuaalisesti kiva. H4 27v

Jossain vaiheessa muistan et oli se ulkonäkö niissä ykkös-juttu mut sit myöhemmin tajus ajatella sitä luonnetta ja tarinaa enemmän. H5, 26v

No siis kun lapsen silmin se ulkonäkö oli just se mihin kiinnitti huomiota. H6, 27v

Kysyimme haastateltaviltamme myös sitä, millaisia muita hahmoja elokuvista on prinsessan ohella löydettävissä. Haastateltavien vastauksista esille nousivat erilaiset ns. Sidekick-hahmot, joiden kuvailtiin olevan hyväntahtoisia ja usein eläimiä. Esimerkkeinä mainittiin mm. Pienen Merenneidon Pärsky, Leijonakuninkaan Zazu, hyvät haltijakummit ja Tuhkimon pihapiirin eläimet. Muina hahmoina mainittiin myös ns. hyvikset ja pahikset. Sidekick-hahmot ja hyvät hahmot miellettiin osittain samoiksi hahmoiksi, joiden tehtävä on tukea prinsessaa. Pahoina hahmoina vastauksista erottuivat esimerkiksi Pahatar, Ursula ja ilkeät äitipuolet. Pahisten kuvailtiin olevan pahansuopia ja kateellisia prinsessaa kohtaan. Pahiksilla määriteltiin olevan ns. kätyreitä, jotka tarinassa toimivat ikään kuin pahan välikätenä ja toimivat tämän puolesta. Prinssien kuvailtiin olevan komeita, yksi vastaajista kuvasi prinsejä persoonattomina hahmoina, joista ei hirveästi tiedetä. Elokuvien viihdyttävyyttä lisäsi siis prinsessojen lisäksi erilaiset sivuhahmot, jotka katsottiin olevan hauskoja. Niitä luonnehdittiin viihdyttäväksi ja mielikuvituksen herättäjänä. Erilaisissa asemissa olevia hahmoja osattiin kuvailla miltä ne näyttävät visuaalisesti.

Ja sitten niitä eläimiä, tiikeri on siinä aladdinissa ja sitten se lumiukko on siinä anna ja elsan, se on hauska tyyppi ja sitten se porokin on vähän hassu. H3, 22v

Sitten on näitä pahojen tyyppien kätyreitä, mitkä tekee jotain niitten puolesta. Mut sitten ne kuvataan vähän sellasiks pelkureiks. H3, 22v

...Et tosi paljon niin ku justiinsa tollasia eläimiä tai esineitä tai asioita. H2, 19v

Siinä on enemmän mielikuvitusta, ku että siinä ois joku niin ku ihmisapu sivuhahmo kaverina. H2, 19v

...Kaikki ursulat ja ööö prinsessa ruususessa pahatarko se on ja paha äitipuoli lumikista, ne on niin ku ne tehään jo ilkeen näkösiks. H2, 19v

Juonenkäänteitä ja juonta pidettiin viihdyttävänä tekijänä, joka lisäsi mielenkiintoa katsoa elokuvia. Uusissa elokuvissa juonenkäänteitä katsottiin olevan enemmän, kuin vanhemmissa prinsessaelokuvissa. Prinsessaelokuvien hyvät juonet lisäsivät halua katsoa elokuvia uudelleen ja herättivät kiinnostusta uusista tulevista elokuvista kohtaan. Elokuvissa yksi koki myös hyvien laulujen nostavan elokuvan viihdyttävyyttä.

Uusissa ne saattaa olla just enemmän et ne kääntyykin yht'äkkiä. Luulee et ne onkin hyviksiä, mut ne onkin pahiksia. H3, 22v

Niihin on vaan tehty niin hyvät juonet, niissä on hauskuutta, myös huumoria varsinkin uusissa. H3, 22v

Siinä on kivat laulut ne on tosi tarttuvia. H2, 19v

Elokuvat koettiin viihdyttäväksi tarinoiden kautta sekä niiden visuaalisen ilmeen takia. Tarinan juonenkäänteet ja juoni koettiin viihdyttäväksi myös aikuis-iällä. Myös live action ja teatteri versiot koettiin kiinnostaviksi katsoa. Viihdyttävyyttä lisäsi myös elokuvien muut hahmot, kuten prinsessan apuri, joka on yleensä eläimen tai taikiesineen muodossa.

7.2 Arvostus

Haastatteluissa elokuvien tarinoille annettiin arvostusta ja Disney-elokuvien sanottiin olevan klassikoita. Klassikkoasemasta kertoi elokuvien ajattomuus ja nostalgisuus. Yksi haastateltavista totesi haluavansa näyttää tulevaisuudessa lapsilleen myös vanhempia prinsessaelokuvia. Arvostusta annettiin elokuvien tarinalle ja niitä pidettiin hyvän ja pahan kertojana.

Se on niin ku sellanen klassinen, asiat mitkä on klassisia ne haluaa muistaa ja pitää yllä, niitä ei unohdeta. H3, 22v

Tietysti noi disney elokuvat on klassikkoja , et ne on oikeesti arvot-
taan jo sellasia , ne on kyllä kallis arvosia, haluis, että ne säilyy vielä
sitten kun on omia lapsia vois niillekin näyttää niitä. H3, 22v

Mä pidän niitä klassikoina, ja ostin just niitä juhla julkaisujakin, ja haluan
kyllä et mun omakin tyttö kattoo niitä, ne on tavallaan niin ajattomia.
H6, 27v

Mä tykkään ne on mun mielestä hyviä tarinoita. H2, 19v

...Koska ne opettaa just sen hyvän ja pahan. H3, 22v

Lisäksi prinsessoille annettiin arvostusta, jos ne olivat päättäväisiä ja osasivat uh-
mata auktoriteettia, kuten Ariel isäänsä uhmatessaan hänen käskyään. Arvostusta
ei herättänyt prinsessojen passiivisuus ja pelastettavana oleminen. Negatiiv-
iseksi piirteeksi, jota ei prinsessoissa arvostettu, koettiin toisten miellyttäminen.

Arvostan sitä jos ne on rohkeita ja tekee kaiken muitten eteen. Et sellas-
ia sankarillisia tyyppejä, rohkeita, mut jos ne on sellasia nössöjä nii
en mä arvosta hirveesti. H3, 22v

Sitten on taas tälläset vaikka mulan, joka lähtee vaikka sinne sotaan,
sitä arvostaa paljon enemmän, et se on rohke tyyppi. Tai pocahontas
niin nehän on sellasia rohkeita tyyppejä. Ne tekee päätöksiä, sitä
arvostaa. H3, 22v

Jos ne ei tee oikeesti yhtään mitään ja se prinssi tulee vaan ja
niin ku pelastaa ne, et ne on avuttomia, nii sitä mä en arvosta. H3, 22v

Tuntuu et niinku niiden taidot perustuu siihen että ne miellyttää vaan
muita eikä siihen et ne tekis vaan asioita, tai siis ei tapahdu silleen vaan
aktiivisen toiminnan kautta vaan muiden ihmisten miellyttämi-
sen. H4, 27v

Mä tykkäsin Arielissa siitä et se oli silleen niinku omapäinen et se vaan
päätti et se halua jotain ja sit teki kaikkensa sen eteen. H4, 27v

Erilaiset oheistuotteet ja niillä leikittyjen leikit lisäsivät haastateltujen kokemuksen mukaan tärkeysarvoa tietyille hahmoille. Pieni merenneito oli yhdelle haastateltavista suosikki, koska hän oli saanut lahjaksi kyseisen nukken. Nukke nostatti myös elokuvan lapsuuden suosikiksi. Pienen merenneidon rinnalle nousi myöhemmin alakoululaisena muita prinsessaelokuvia. Oheistuotteista mainittiin vhs-kasetit, kirjakerhoista tulleet kirjat, lehdet, nuket ja asusteet, kuten muovikruunut. Osa haastateltavista muisteli omistaneensa lapsena prinsessaleluja tai nukkeja, jotka olivat muodostuneet tärkeiksi esineiksi ja muistoksi lapsuudesta. Tällaisena mainittiin esimerkiksi Ariel-nukke, jonka viehätys koettiin olevan pitkissä punaisissa hiuksissa ja mukana tullessa pyrstössä ja irrotettavissa jaloissa, joita pystyi vaihtelevaan keskenään.

Joskus saatoin saada synttäreitä tai joululahjaksi jotain prinsessakamaa sukulaisilta, mutta emmä niillä silleen kauheesti leikkinyt tai ei ne ehkä olleet niin kovassa käytössä kuin mitä ois voinut. Ku ei niille kertynyt nyt niin paljoa sellasta tilpehööriä et oli vaan se yks tai kaks nukkea tai sellasta, et ei niillä kauheesti leikkiä saanut aikaiseksi. H5, 26v.

...Isosiskolle tuli prinsessa lehti mitä me yhdessä katottiin... Siitähän tuli jotain niitä prinsessa tuotteita mukana (tiaraa ja koruja). H1, 22

Joskus kampasin niitten hiuksia ja sellasia, enemmän ne oli ehkä sellasia koristeita joita ihasteltiin. H5, 26v

Keräily... siis teini-iässä varmaan lähti, ja lapsena oli sellanen et halusin kerätä kaikki, mulla on sellaisia lasten kirjakerhoista tulleita kirjoja. Niitä keräsin tosi paljon, ne on ollut tuttuja mulle. H4, 27v

...Mulla on sellaisia lasten kirjakerhoista tulleita kirjoja. H6, 27v

...Mä oon saanut muistaakseni kun oon täyttänyt 3 ja 4 ariel nukken joka on ollut mulla iät ja ajat. H6, 27v

Arvostusta tuottivat prinsessoissa niihin liittyvät muistot, tarinat, oheistuotteet. Arvostus kumpusi elokuvien tarinoista, mutta myös prinsessojen luonteenpiirteille ja olemukselle annettiin arvostusta. Oheistuotteet nostivat innostusta prinsessoita kohtaan. Haastateltavilla oli lapsuudessa oheistuotteita, joita pidettiin arvossa. Arvostusta lisäsi se, että oheistuotteita ei ollut tarjolla samoissa määrin mitään nykyään.

7.3 Merkittävyys

Haastateltavista useimmille prinsessat olivat käyneet tutuiksi satujen kautta. Tutustuminen erilaiseen prinsessakulttuuriin on tapahtunut osittain äidin tai muun sukulaisten kautta satujen ja elokuvien muodossa. Kaikki haastateltavat pystyivät nostamaan esille prinsessoihin liittyviä muistoja lapsuudestaan, vaikka kaksi kuudesta haastateltavasta koki prinsessakulttuurin lapsuudessaan etäisemmäksi ja rajoittuneen kodin ulkopuolelle. Merkitykset kumpusivat suureksi osaksi lapsuuden muistoista. Merkityksellisyyttä lisäsi yhdellä haastateltavista myös kulutuksen määrä ja sen vähäisyys; hän koki Disneyn elokuvat erityisiksi, koska niiden näkeminen oli harvinaista. Etäisyyttä lisäsi perheen vähävaraisuus ja kasvaminen ainoana tyttönä useamman veljen kanssa. Nämä kaksi vastaajaa olivat löytäneet prinsessaelokuvat, tarinat ja leikit perhepäivähoidon, kavereiden tai sukulaisten kautta.

Olin innoissaan prinsessoita, ku aika vähän nähtiin Disney-leffoja, niin ne oli special. H4, 27V

Me oltiin köyhiä eikä meillä ollut varaa ostaa niitä saatanan kalliita Disneyn vhs:iä. Tv:stä ja sitten me oltiin perhepäivähoidossa siellä katottiin ja sitten ehkä joittenkin sukulaisten luona ja tälleen, kotona meillä ei ollut muita Disney-elokuvia kuin leijonakuningas. H4, 27v

Sitten niissä on varmaan se lapsuuden muisto , mikä tekee niistä myös mukavia... H3, 22v

Mulla oli kuitenkin kolme veljeä, et olin ainoa tyttö niin ei meillä silleen kotona kauheesti katottu. H5, 26v

Prinsessojen merkitys haastateltaville on myös muuttunut. Prinsessojen merkitystä ei koettu enää suuresti aikuisiällä, tarinoiden merkitys nousi, kuitenkin haastatelluissa esille. Prinsessojen sisäiset piirteet ja tarinoiden syvällisempi merkitys koettiin avautuneen myöhemmällä iällä paremmin.

En tiedä merkitseekö prinsessat nykyään itsessään mitään. (Tarinat) Ne on ehkä enemmän se mikä merkitsee. H1, 22V

Siis mää vaan niin kun nautin niistä. En mää tiiä tulee vaan jotenkin semmonen niin ku lapsifiilis, ehkä. H2, 19v

Ei mulla niille prinsessoille mitään muuta merkitystä oo ku että ne leffat on ihan sikä hauskoja ja mä tykkään kattoo niitä. H3, 22v

Nostalgiaa. Ei oikeestaan muuta. Oli ihana käydä kattomassa se Pieni merenneito, tuli nostalginen fiilis. H4, 27v

Jokainen haastateltava osasi sanoa lempiprinsessan tai elokuvan. Haastattelussa tarinoista ja elokuvista nousi esille suosikiksi Kaunotar ja hirviö, Prinsessa ja sammakko, Tuhkimo, pieni merenneito, Kaunotar ja hirviö sekä prinsessa ja sammakko – elokuvat. Kaunotar ja hirviö sekä prinsessa ja sammakko olivat merkityksellisiä tarinan kautta. Näiden prinsessojen lisäksi suosikeiksi nousi prinsessa Ruusunen ja pieni merenneito.

Ööö, lasketaanko kaunotar ja hirviö? ...Kyl se mun mielestä on prinsessa elokuvista se mikä mun mielestä on paras. H1, 22v

Prinsessa ja sammakko....No siis siinnähän kun ne muuttuu sammakoiks se prinssi on ihan lapanen ei se osaa tehdä mitään. Sekin on osa syy miks mä tykkään siitä niin paljon, just ku se tiana on niin ku se joka johdattaa ne siihen et ne pääsee takasin ihmisiks. H2, 19v

Varmaan just se tuhkimo... H3, 22v

Suosikkiprinsessaelokuva pieni merenneito tai ehkä prinsessa ruusunen. H4, 27v

Kaunotar ja hirviö varmaan, siks ku siinä se prinsessa oli nätti ja kävi sääliks se hirviö jotenki, en tiiä sitte miks. Ei oikein silleen yhtä yli muiden. H5, 26v

Lapsena pieni merenneito oli yksi yli muiden, vanhemmiten, ehkä sanotaanko tossa ala-asteen loppupäässä on ehkä enemmän alkanut oleen nää Prinsessa ruusunen, Tuhkimo ja mitä näitä muita onkaan. H6, 27v

Yksi haastateltavista kertoi katsovansa Disney-elokuvia ystävänsä kanssa edelleen. Hän pitää elokuvien katselua yhdistävänä tekijänä lähipiirissään.

...ja sit me ollaan katottu niitä uudestaan kaverinkin kanssa. H3, 22v

Kaikki haastateltavat osasivat tuottaa erilaisia merkityksiä prinsessoille. Se, minkä koettiin olevan merkityksellistä, vaihteli haastateltavien keskuudessa. Merkityksiä olivat tuottanut lapsuuden kokemukset, sosiaaliset suhteet ja tarinat. Haastatteluista nousi esille myös se, että merkityksien koettiin muuttuneen prinsessakeskeisestä ajattelusta enemmän itse tarinaan.

7.4 Samaistuminen

Haastateltavista suurin osa muisteli kokeneensa samaistumista lapsuudessaan erityisesti sellaisiin hahmoihin, jotka muistuttivat itseä ulkonäöllisesti. Kaksi haastateltavista koki samaistumista vahvempiin naishahmoihin, kuten Mulaniin tai Pocahontasiin, tai uudempiin prinsessoihin, kuten Vaianaan (Euroopassa Moanan nimi kääntyi Vaianaksi elokuvissa), Tianaan, tai Meridaan. Näitä hahmoja kuvailtiin päätöksentekijöiksi ja vahvoiksi muutenkin luonteeltaan. Lisäksi nämä prinsessat koettiin sopiviksi omille arvoille ja tyyliltään samanlaisiksi. Tuhkimon kerrottiin olevan lapsuuden suosikki prinsessaelokuva samaistuttavan ulkonäön takia. Samaistuminen prinsessoihin koettiin normaaliksi lapsuudessa. Samaistuminen prinsessoihin koettiin myös hankalaksi, kun prinsessoista ei löytynyt ulkoisesti itseä muistuttavaa prinsessaa.

Jos mä oisin prinsessa, niin oisin Mulan. H1, 22v

No Tiana, Moana, Mulan. No ja se Merina ... No just sen takia ku ne on jotenkin semmosia mitä no niin semmosia mitä määkin oon joskus halunnut olla tai siis sillei pystyn samaistumaan ja vähän haluan olla samanlainen vahva ja vähän itsenäinen ja ehkä vähän itsepäinenkin ja semmonen niin ku semmonen. H2, 19v

Mä muistelen niin ehkä Tuhkimo, koska sekin oli blondi. Se näytti multa nii mää ehkä samaistuinkin siihen eniten, kun sillä oli saman värinen tukka,

tai prinsessa ruusunen, kun sillä oli pinkki mekko ja blondit hiukset. H3, 22v

Mä en ehkä ole ollut ihan sellanen niinkun prinsessa, prinsessa tyyppinen, en mä tiä oonko mä ihan sillei niinku ihannoinukkaan niitä nii. H1, 22v

Tai siis ainahan mä oon ajatellut olevani prinsessa. H5 26v

No en muista muuta kuin sen, et en muistuta mitään prinsessaan niin silleen ei oo ollut mitää esikuvaa, tai ku en oo koskaan näyttänyt tai ollut mitenkään minkään prinsessan kaltainen niin oisko se sit vaikuttanut itsetuntoon, emmä tiedä mut ei oo ollut sellasta mihin ois samaistunut. H4, 27v

Yksi haastateltavista koki prinsessa kulttuurin olleen läsnä lapsuudessa ystäväpiirin innostuksen kautta. Sosiaalinen ympäristö vaikutti haastateltavan ihailun kohteen syntyyn. Hän koki peilanneensa kavereiden innostusta omaan tekemiseen.

Enemmän ehkä se ku kaverit oli innoissaan niin ehkä sitä kautta peilas sitä et mitä ne otti niistä prinsessoista leikkeihin... H5 26v

Ihailua haastateltavissa herätti prinsessojen ulkonäkö, kauniit mekot ja kauniiksi koetut piirteet. Samaistuminen prinsessoihin koettiin normaaliksi lapsuudessa. Ihailun kohteiksi lapsena oli koettu myös muita elämässä olleita ihmisiä, kuten kerho-ohjaajia tai hoitajaa. Lapsen koettiin samaistuvan ympärillä oleviin ihmisiin, ei ainoastaan fiktiivisiin hahmoihin.

Nehän on tietysti aina kauniita, ja siksi lapsi haluaa olla kaunis totta kai ja totta kai se ihailu tulee sitä kautta, kun ne on tehty tosi kauniiksi. H3, 22v

...sillon ihaili ja etti aina niitä roolimalleja samanlailla saatto ihaila jotain aikuista naista tai jotain vaikka kerho-ohjaajaa tai päiväkodin hoitajaa tai omaa äitiä tai sitten jotain tättä tai muuta. Et sitä että millanen haluu olla, mut sitten niin ku ehkä tässä iässä on löytänyt ittesä, että okei mä olen (nimi), haluan olla liikunnan ohjaaja ja liikuttaa ihmisiä. H3, 22v

Kyllä se saattaa osalle lapsista olla, et mä haluan olla tollanen ja mä haluan samaistua tohon prinsessaan. Kyllä ainakin mulle joskus tuli sellanen, et mä haluisin olla tollanen. H3, 22v

Samaistumista koetaan sellaisiin henkilöihin, joiden arvomaailma sopii omaan tai jota ihailaan ja halutaan olla samanlainen. Prinsessat määriteltiin naiselliseksi roolimalliksi lapsuudessa, jonka kauneutta ihailtiin. Samaistumista koettiin myös muihin hahmoihin, kuin prinsessoihin. Kuitenkin prinsessat määriteltiin hahmoiksi, joihin kuuluisi samaistua. Välttämättä samaistumista ei koeta saman sukupuolen edustajiin, kuten yksi vastanneista koki samaistumista teini-ikäisenä omaan veljeensä samanlaisuuden ja ihailun myötä. Vastauksessa kävi ilmi, että samaistumisen kohde lapsuudessa saattaa muuttua teini-iässä muihin ihailujen kohteisiin.

Enhän mä nyt mikään prinsessa halua olla. Lapsena siis kyllä ihailin prinsessoja ja tykkäsin hirveesti kaikista prinsessa saduista ja ne oli vähän niin ku semonen naisellinen roolimalli itelle, että ois ihana olla tomonen kaunis ja prinsessa. H3, 22

Ne on niinku tarinassa tavallaan, niiden katsojien pitäis samaistua niihin, mutta siis itsehän samaistun enemmän Ursulaan ku Arieliin. H4, 27v

Aluks on samaistunut johonkin tiettyyn mut sitten on niin ku ite rekena sitä. Mä samaistuun mun veljeen. H3, 22v

Se on jotenkin tosi samaistuttava se Tiana se prinsessa... No se on semmonen vahva nainen joka haluaa tota toteuttaa sen oman unelman mikä on ravintolan omistaminen. H2, 19v

Haastateltavilta kysyimme myös millaisia piirteitä he toivovat prinsessoilta itselleen. Prinsessoilta toivottiin omiksi piirteiksi koettuja hyviä puolia, kuten päättäväisyyttä, laulutaitoa, käytöstapoja sekä ulkoisia piirteitä, kuten kauneutta. Yksi haastateltavista toivoi tarinan omaista elämää.

Kauneus, sit varmaan haluais olla sellanen hyvä ettei oo sellanen pahis. H1, 22v

No ehkä enemmän sellasta päättäväisyyttä. H2, 19v

ennen mä toivoin että oisin nätti ja mulla olis pitkät kiharat hiukset, ja kaunis juhlapuku ja eläisin onnellisena elämäni loppuun asti ja nykyään tota, no itseasiassa mä toivon edelleen samoja (naurua), mutta siis rahaa ja komeita prinssejä. H4, 27v.

Laulaa mä en osaa, se ois ihan kiva. Mutta siis kyllä mä haluaisin pystyä olemaan samanlainen, et tietäisin aina miten käyttäytyä. Mutta sitten taas ei se oo aitoa, ei kukaan pysty olemaan koko aikaa sellainen. H6, 27v.

Prinsessoja ei koettu huonoina samaistumisen kohteina. Vaikka niiden ulkonäkö koettiin hyvinkin kauneutta korostavaksi. Haastattelujen perusteella koettiin, ettei lapsi pysty ymmärtämään ulkonäön merkitystä.

Ku ei lapsi mun mielestä, ei se 5-vuotiaana tajua mitään ulkonäöstä. H2, 19v

Et mä entiiä onkse hyvä asia, että liikaa korostetaan sitä kauneutta siinä, et se voi aiheuttaa jopa ulkonäköpaineita sitte. Mutta en mää koe, että itelle ois tullut disney-prinsessojen takia ikinä mitään ulkonäköpaineita, että luulen että se on ihan ok, että ne on sellasia kauniita. H3, 22v

Et se pitää ite osata ajatella ja muodostaa se kuva. H6, 27V

Samaistumista koettiin paitsi prinsessoihin, jotka muistuttivat haastateltua, niin myös sellaisiin, joiden ominaisuuksia pidettiin hyvinä ja haluttiin itselle. Samaistumista lapsena koettiin myös muihin lähipiirissä oleviin henkilöihin fiktiivisten prinsessahahmojen lisäksi. Prinsessoja ei koettu huonoiksi roolimalleiksi, vaikka prinsessojen kauneuden koettiin olevan korostettua. Niiden muut ominaisuudet ja piirteet, kuten hyvyys ja käyttäytyminen katsottiin painavammaksi syyksi pitää niitä hyvinä malleina.

7.5 Media

Prinsessakulttuuri koettiin kaupallistuneen erilaisten kulutustuotteiden muodossa. Lapsille koettiin olevan enemmän tarjolla mekkoja, nukkeja ja muita kulutustuotteita. Niiden koettiin näkyvän yhä enemmän katukuvassa lapsilla ja niiden koettiin olevan yhä tärkeämpiä lapsille. Tärkeys näkyi kummilasten ja omien lasten syntymäpäivälahjoissa ja muissa lahjatoiveissa sekä pukeutumisessa. Yksi toi esille haastatelluissa myös sosiaalisen median kaupallisuuden ja siellä esiintyvät mainokset.

Ehkä se on kaupallistunut vuosien varrella. H1, 22v

Ehkä se on materiaalisempaa, just ne oheistuotteet... H2, 19v

Ja se kaupallinen, et pitää olla sitä krääsää. H4, 27v

...Jumpissa nii niillä on prinsessa mekot tai anna ja elsa mekot päällä ja ne ihailee niitä. H3, 22v

(Somessa) Mut siinäkin on huonot puolensa ku kapitalismi jyllää ku seuraa noita sometähtiä ja juttuja niillä on kaikkia niitä mainoksia ja sellasia juttuja kokoajan. H4, 27v

Haastateltavat toivat esille myös sen, miten media on uudistanut ja monipuolistanut lapsille tarjolla olevia roolimalleja. Useat haastateltavista toivat esille sen, kuinka nykyajan lapsille on tarjolla myös useista eri lähteistä kumpuavia roolimalleja, esimerkiksi tubettajia ja viihdetähtiä. Myös haastateltavat itse ottivat enemmän roolimalleja sosiaalisesta mediasta ja erilaisista tubettajista. Myös lähipiiristä nostettiin roolimalleiksi sellaisia, joidenka taitoja ihailtiin. Kaksi haastateltavista mainitsi uusiksi roolimalleiksi fitnessurheilijat.

...No mietin just että kai jokku tubettajat ja tämmöset mitä tullut somen kautta tai siis sellasia mitä ei ollut sillon ku oli ite lapsi, niin ne nykyään kai voi olla aika isoja roolimalleja. H5, 26.

...nykypäivänä ehkä vähän enemmän digitaaliaikaa niin julkisuuden hahmoja aika paljon, oma lapsi puhuu paljon vain elämää-laulajista ja

silleen se on eri. Ei mun aikana ollut mahdollisuutta katsoa youtubevideoita ja nykyään oman lapsen ikäiset lapset osaa ihan helposti laittaa tabletin päälle ja selata sieltä videoita. Hirveesti kaikkia tubettajia esimerkiksi. Eskari-ikäiset kattoo tosi paljon niitä, ja kyllä lapsella on vähentynyt nyt kaikki piirretyt tosi paljon. H6, 27v.

...Öö muutema mun työkaveri, ja sitten on tosi paljon laulajia ja no laulajat yleensä ja bändin jäsenet... No jotain niin ku youtubaajia tyyliin. Ehkä niistä eniten tarttuu, kun mä arvostan ihmisessä tosi paljon niin kun luonnetta, ehkä ne niin ku, mä otan tosi paljon vaikutteita siihen miten mä käyttäydyn ja niin ku oon esimerkiksi vaikka töissä. Et mulla on samanlaisia eleitä kun joillakin mun työkavereilla tai jollain youtubaajalla esimerkiksi. H2, 19v

Varmaan joku sosiaalisen median ku siellähän on noita fitnestyyppejä, ihan katon mitä ne tekee ja miten ne tekee esim. Mut emmä tiää onko ne ihan roolimalleja, niistä ehkä eniten saa et, oispa tollanen hauis, tai oispa tollanen pakara ja oispa vähemmän rasvaa, mut en mä kuitenkaan tiedä onks se ihan sellanen ihannoinko sillei. H1, 22v

Se fitoona on liikunnanohjaaja myös, hän on samassa ammattialassa, niin sillei niin ku häntä arvostan, hän on tosi kova kuntonen ja oikeeseen suuntaan vienyt. H3, 22v

Mediasta tulleet mallit ja erilaiset tubettajat koettiin huonommiksi malleiksi kuin prinsessat. Uusimpien prinsessojen katsotaan olevan hyviä roolimalleja ja samoin myös vanhempien prinsessojen, koska he ovat hyväkäytöksisiä. Tubettajien ja sosiaalisen median koettiin antavan huonoa mallia. Toisaalta yhden haastateltavan mukaan nämä oikeat ihmiset voidaan kokea parempina roolimalleina, koska prinsessat ovat kuvitettuja ja kuviteltuja.

Aika huonoja, liian suorapuheisia ja antaa liian korostetun kuvan itsestään, pitäis olla kauheen cool. Et kyllä mä haluaisin et oma lapsi ois enemmän sellainen prinsessa. H6, 27v

En mä koe et se huono asia on, toki se et ne on kauniita mut mun mielestä se on paljon parempi kuin joku some. H1, 22v

No varmaan jotain sometähtiä, tubettajia. Niinku oikeita ihmisiä ja se on taas niinku kivaa et ne on niinku oikeita roolimalleja eikä silleen fiktiivisiä, jonkun vanhan sedän keksimiä. Vaan ihan oikeita ihmisiä. H4, 27v

Prinsessakulttuurin koettiin kaupallistuneen vuosien saatossa. Frozenin suosio näkyi lasten parissa työskentelevän haastateltavan työpaikalla lasten pukeutumisessa ja kummilasten lahjatoiveissa. Myös mediassa tapahtuva markkinointi ja sen kaupallisuus koettiin huonona. Sosiaalisen median koettiin luoneen paljon uusia roolimalleja sekä aikuisille, että lapsille. Sosiaalisen median kautta esille nousseet julkisuuden hahmot koettiin suuremmiksi roolimalleiksi kuin prinsessat. Nämä roolimallit kuitenkin koettiin osittain jopa huonompana kuin prinsessat.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä kappaleessa käymme läpi tutkimustuloksissa esille nousseita tuloksia ja pohdimme niitä teoriaan peilaten. Tutkimuskysymyksiämme tässä työssä olivat; 1. Millainen merkitys Disney-prinsessoilla on nuorille naisille? ja 2. Millaisia roolimalleja Disney-prinsessat ovat nuorille naisille? Tässä kappaleessa pyrimme vastaamaan myös näihin asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Ensimmäinen tutkimuskysymyksemme tarkastelee haastateltavien tuottamia merkityksiä prinsessakulttuuriin liittyen. Merkityksiä löydettiin paitsi muistoista ja nostalgista, myös elokuvien sisäisistä tarinoista ja toisaalta myös nykyisyydestä. Viihdyttävyyttä prinsessakulttuuriin haastatteluiden perusteella tuo elokuva itsessään, sen visuaalinen maailma ja yhdessä ystävien kanssa katsellut elokuvat ja leikityt leikit. Elokuvien värikäs maailma osaltaan ylläpitää kiinnostusta ja viihdyttävyyttä. Vastausten joukosta esille nousi myös esimerkiksi uudelleen filmatisoidut versiot omista lapsuuden suosikkielokuvista ja muu asian tiimoilta tarjottu viihde, joka taas osaltaan lisää ja ylläpitää paitsi viihdyttävyyttä, niin myös kiinnostusta. Näin ollen prinsessaelokuvat ja –viihde koettiin viihdyttäväksi myös nykyisyydessä. Haastatteluista kävi siis ilmi, että kiinnostus prinsessakulttuurin luomiin uusiin viihteellisiin teoksiin on olemassa edelleen vielä aikuisiällä. Nykyisyydessä haastateltavien roolimallit syntyivät ensisijaisesti jaettujen arvojen kautta; ihailu kohdistuu sellaisiin lähiyhteisistä löytyviin henkilöihin, joiden arvojen katsotaan käyvän yhteen omien arvojen kanssa. Myös ammatillista osaamista arvostetaan.

Viihdyttävyyys. Ylösen (2000, 27) mukaan tarinoiden yhtenä tarkoituksena on viihdyttää. Bettelheimin (1998, 32) mukaan elokuvilla ei ole syvempää **merkitystä**, vaan niiden on tarkoitus viihdyttää katsojaa. Tutkimuksessa ilmeni, että Disneyn tuottamia elokuvia ja niiden esittämiä tarinoita pidettiin viihteellisenä, ja niiden parissa oli viihdytty sekä lapsuudessa että myös myöhäisemmällä iällä. Myös uudempien elokuvien ja uudelleenjulkaisujen katseleminen kiinnosti haastateltavia. Viihdyttävyyttä lisäsi myös elokuvan rakenteelliset tekijät, esimerkiksi juonenkäänteet ja

lauluosuudet. Myös uudempien elokuvien ja vanhempien elokuvien uudelleen julkaisujen katseleminen kiinnosti haastateltavia. Viihdyttävyyttä näkyi haluna katsoa elokuvia uudelleen myös aikuisena.

Bettelheimin (1998, 12) mukaan tarinat ja sadut välittävät kaikenikäisille piilotettuja **merkityksiä**. Lapsille suunnatut elokuvat ovat rakenteellisesti lapsen ymmärrettävissä helposti, koska lapsen kehitystaso ei riitä tulkitsemaan piilomerkityksiä elokuvasta (Kovanen ym. 2013, 25). Elokuvien koettiin pitävän sisällään sisältöä, joka aukeaa aikuisiällä eri tavalla kuin lapsena. Tästä esimerkkinä mainittiin erilainen dialogissa esiintyvä sanailu ja niiden sisältämät **piilomerkitykset**. Myös tarinoiden syvällisempi merkitys koettiin avautuneen myöhemmällä iällä paremmin.

Kysyimme tutkimuksessamme haastateltavilta myös sitä, millaisia muita hahmoja tarinoista on löydettävissä prinsessojen lisäksi. Haastateltavat osasivat nimetä useita erilaisia sivuhahmoja, joiden ajateltiin lisäävän elokuvaan viihteellisyyttä olemuksellaan. Hahmoista osattiin erotella niin sanotut hyvät ja pahat, eli hahmot, joiden koettiin olevan prinsessan puolella tai häntä vastaan. Apon (1990, 24-25) mukaan naisten väliset suhteet kuvataan saduissa huonoina, ja he ovat toisiaan kohtaan pahansuopia, ja naisen vihollisena on usein toinen nainen. Tämä tuli esille myös tutkimuksessa, jossa haastateltavat nimesivät pahoiksi hahmoiksi lähestulkoon pelkästään naishahmoja. Davis (2006) toteaa saman tähdentäen, että Disneyn tuotannossa esiintyvät ilkeät äitihahmot ovat aina äitipuolia, eivät koskaan äitejä. On kuitenkin huomioitava, että harvassa Disneyn tuotannossa prinsessan äiti on mukana tapahtumissa.

Bettelheimin (1998, 75) mukaan satujen on tarkoituksena virittää mielikuvitusta antamalla eväät luoda sadun ympärille maailma. Elokuvat ja kuvitetut sadut hänen mielestään vaikuttavat katsojaan ja alitajuntaan kuvittajan luoman suunnan mukaisesti. Hänen (1998, 10–11) mukaansa sadun yhtenä tehtävänä on virittää yksilön mielikuvitusta. Muiden sivuhahmojen kuten päähenkilöiden apurit koettiin hauskuutta ja viihdyttävyyttä lisäävänä tekijänä. Niitä luonnehdittiin myös mielikuvitusta lisäävinä tekijöinä, sillä ne ovat usein muussa muodossa, kuin ihmisinä.

Elokuviin viihdyttävyyden voidaan tutkimuksen perusteella ajatella kumpuavan lapsuudessa eri tekijöistä kuin aikuisuudessa, sillä haastateltavat määrittelivät prinsessojen ulkonäön ja elokuvan visuaalisen ilmeen olleen lapsuudessa se ensisijainen asia, johon huomio keskittyi. Myöhemmällä iällä viihdyttävyyttä löydettiin enemmän elokuvan tarinasta ja sisällöllisistä tekijöistä. On kuitenkin selvää, että elokuvien koettiin tutkimuksen mukaan viihdyttäneen sekä lapsuudessa että aikuisuudessa.

Arvostus. Kovasen ym. (2013, 25) mukaan elokuvissa on nähtävissä selvä jako hyvän ja pahan välillä. Tarinassa hyvä voittaa pahan, ja onnellinen loppu tukee lapsen eheän maailman kuvan kehitystä. Tutkimuksessamme ilmeni, että elokuvia pidettiin hyvän ja pahan kertojana, minkä vuoksi niitä haluttiin myös näyttää omille lapsille. Kovasen yms. (2013, 25) mukaan lasten elokuvat ovat usein rakennettu niin, että ne tukevat hyvän itsetunnon ja minäkuvan rakentumista. Elokuvat voivat sisältää hankalia aiheita, mutta tarjoavat aina lapselle selviytymiskeinoja niiden ylitse. Niemen (2013, 29) mukaan itseluottamuksen yhtenä kehittymisen osatekijänä on kasvuympäristö, johon itseään peilataan. Lapsen itseluottamus kasvaa ja kehittyy ja samalla omasta osaamisesta ja taidosta syntyy käsitys.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että elokuvien tarinoita arvostettiin, ja haastateltavat määrittelivät Disneyn elokuvien olevan klassikkoasemassa. Disney teki historiaa tuomalla markkinoille ensimmäisen täyspitkän värillisen animaatioelokuvan, Lumikin, vuonna 1937. (Nummelin, 2005, 313.) Tämän jälkeen yhtiö on tuottanut markkinoille lukuisia menestyksekkäitä animaatioelokuvia. Disney on kasvattanut suosiotaan pitkään ja siksi teoksia pidetään klassikko asemassa.

Tarinoiden lisäksi arvostusta annettiin sellaisille prinsessoille, joiden koettiin olevan hahmoina rohkeita ja toimeliaita. Arvostusta hahmoja kohtaan vastaavasti laski prinsessan passiivisuus ja alistuneisuus. Hahmoja, joiden kohtalo oli tarinassa toisten varassa, ei arvostettu samalla tavalla kuin niitä hahmoja, jotka toimivat ja tekivät itsenäisiä ratkaisuja. Apon (1990, 26) mukaan naisen rooli on jo kansansaduissa esitetty miesten näkökulmasta, jolloin tuloksena on ollut passiivinen kuva naisen toimijuudesta. Ylösen (2001, 21) mukaan sadut heijastavat yhteiskunnan arvoma-

ilmaa ja yhteiskunnan mukaan myös satujen käsittelemät aiheet ja niiden kerronnallisuus muuttuu. Davisin (2006) mukaan Disneyn prinsessat on esitetty eri aikakausina eri tavoin. Siinä missä vanhemman aikakauden prinsessat maalaavat kuvaa passiivisesta ja heikosta naishahmosta, on myöhempien aikakausien prinsessoista löydettävistä uudenlaista tahdonvoimaa, itsenäisyyttä ja uskoa itseensä. Tämä näkyi myös tutkimuksessa, jossa arvostusta osoitettiin erityisesti uudempia hahmoja kohtaan. Stover (2013, 3) erottelee uuden ajan prinsessoista erikseen vielä Mulanin ja Pocahontasin, jotka ovat tarinassa paitsi aktiivisia toimijoita, myös sankareita. Molemmat mainittiin myös tutkimuksessa hahmoina, joiden rohkeutta ja tarinaa arvostettiin.

Merkittävyys. Tutkimuksessa kävi ilmi, että prinsessoille tuotetut merkitykset kumpusivat suurelta osalta lapsuuden muistoista. Näiden merkitysten vahvuuteen vaikutti se, kuinka läheiseksi prinsessakulttuuri oli lapsuudessa muodostunut. Merkityksen koettiin myös muuttuneen ajan saatossa prinsessojen merkityksen vähentyessä. Myöhäisemmällä iällä merkityksen koettiin tulevan elokuvien tarinasta ja nostalgiasta. Bettelheimin (1998, 10–11) mukaan satujen merkityksellisyys voi ilmetä missä iässä tahansa, ja myös Ylönen (2000, 28) toteaa tarinan voivan olla merkityksellinen myös aikuiselle. Tämä tulee ajatuksena ilmi haastateltujen kokemuksissa siitä, miten tarinoiden syvemmän arvon ja merkityksen on koettu auenneen aikuisuudessa paremmin.

Uudelleen toistetut sadut ja niihin palaaminen kertoo Bettelheimin (1998, 26) mukaan siitä, että se on merkityksellinen katsojalleen. Jokainen haastateltava osasi kertoa itselleen merkityksellisen prinsessaelokuvan. Näitä olivat Kaunotar ja hirviö, Tuhkimo, Pieni merenneito sekä Prinsessa ja sammakko – elokuvat. Elokuvan tarinan kautta merkityksellisiksi koettiin Kaunotar ja hirviö sekä Prinsessa ja sammakko. Näiden prinsessojen lisäksi suosikeiksi nousivat prinsessa Ruusunen ja Pieni merenneito. Kaunottaren ja Hirviön on myös ajateltu nostattaneen Disneyn tuotantoa uudelleen nousuun animaatioteollisuudessa 1990 -luvun alkupuolella. (Nummelin 2015,19–23, 33–35.) Sen suosio näkyi myös haastatteluissa.

Satujen merkityksellisyys nousi tutkimuksessa esille, sen sijaan prinsessoille ei yksittäisinä hahmoina annettu aikuisiällä suuria merkityksiä. Disneyn suosio elokuvien

ja tarinoiden tuottajana on heijastunut monen haastateltavan lapsuudessa ja jokainen löysi tuotannosta merkityksellisen tarinan, joka on ollut merkityksellinen lapsuudessa ja heijastunut myöhemmin aikuisikään. Disneyn kiistattoman vakaa asema viihteentuottajana ja markkinoijana on mahdollistanut kestävän maineen viihdebisneksessä. Tämän vuoksi useat Disneyn teokset ovat onnistuneet saavuttamaan klassikkoaseman.

Toisen tutkimuskysymyksen avulla pyrimme kartoittamaan sitä, millaisena roolimallina Disney-prinsessa nähdään ja mitä tästä roolimallista ajatellaan. Toisaalta kartoitimme myös sitä, että millaisia uusia roolimalleja on prinsessojen tilalle tullut. Lähdimme avaamaan aihetta haastatteluissa selvittämällä prinsessoihin liittyviä ajatuksia niin fyysiseltä kuin psyykkiseltäkin kantilta, ja lisäksi kartoitimme sitä, mitä asioita ja tekijöitä ihailtiin prinsessoissa ja siihen liittyvässä kulttuurissa. Haastatteluissa nousi esille selvä jako ns. uusiin ja vanhoihin prinsessoihin. Kuitenkin haastattelujen pohjalta oli mahdollista muodostaa suhteellisen selkeä käsitys siitä, millaisia piirteitä ja malleja prinsessoista on löydettävissä, ja mihin niissä samaistutaan. Vanhempien prinsessojen koettiin olevan ulkonäöllisesti kauniita, mutta niiden tuottaman ulkonäkömallin koettiin olevan rajatumpi verrattuna nykyajan uudempiin prinsessoihin. Uudempien prinsessojen koetaan olevan erinäköisiä verrattuna vanhoihin ja toisaalta myös toisiinsa; nykyaikana prinsessa voi olla persoonallisemman näköinen. Näin ollen voidaan ajatella, että myös prinsessakuva on elänyt ja muuttunut yhteiskunnan muutosten mukana. Prinsessat eivät muistuta enää vaaleaa amerikkalaista tyttöä, vaan voi olla myös etniseltä taustaltaan muuta. Haastateltavat kuitenkin kokivat, että kauneuden ihannointi on hyväksyttävää. Haastateltavat kokivat myös, että ulkonäköpaineet tulevat jostain muualta kuin prinsessakulttuurista.

Samaistuminen. Ojasen (1994, 23) sekä Helkaman ym. (2015, 169) mukaan minän kehittymiseksi yksilö peilaa ympärillään olevista peileistä omaa minäänsä ja muodostaa omaa minäkuvaa näiden peilien ja ympäriltä saadun sosiaalisen palautteen ja mallien kautta. Tutkimuksessa nousi esille lapsuudessa koetut samaistumisen kokemukset, jotka kohdistuivat niihin hahmoihin, jotka muistuttivat haastateltua jollain tapaa ulkoisesti. Vilkkö-Riihelän mukaan samaistumista malliin helpottaa jaetut arvot ja jaetut ulkoiset piirteet; on helpompaa samaistua hahmoon, joka näyttää sa-

malta kuin itse. Hän toteaa myös yksilön henkilökohtaisten ominaisuuksien vaikuttavan siihen, millaisia malleja tämä suosii. Osa haastateltavista koki samaistumista vahvoin naishahmoin, joiden koettiin vastaavan omia arvoja. Vahvoiksi naishahmoiksi todettiin Mulan tai Pocahontas sekä uudemmista prinsessoista Vaiana, Tiana ja Merida. Ahon (1996, 35) mukaan yksilö kieltää sellaisia malleja, jotka ovat minäkuvan kanssa ristiriidassa. Kuitenkin jatkuvassa riidassa ja yhteisön kautta minäkuva voi muuttua ristiriitojen kanssa yhteneväiseksi Ojasen mukaan (1995, 40). Prinsessojen kautta myös katsojan arvot voivat muuttua yhteneväiseksi jatkuvien ristiriitojen kautta.

Toisaalta yksi haastateltavista nosti esille sosiaalisen ympäristön luoman paineen vaikutuksen samaistumisen kokemukseen, jolloin ystäväpiirissä vallinnut kiinnostus on saattanut vaikuttaa siten, että henkilö on peilannut tätä kiinnostusta ja ottanut siitä itselleen vaikutteita. Ojasen (1994, 114, 116) mukaan tämän kaltainen sosiaalisessa ympäristössä tapahtuva kanssakäyminen osaltaan ohjaa yksilön käyttäytymistä eri tilanteissa, jolloin yksilö voi päätyä suosimaan sellaista käyttäytymistä, joka tuottaa hyväksyntää hänen sosiaalisissa piireissään. Näin ollen ystäväpiirissä vallinneella innostuksella voi hyvinkin olla suuri vaikutus yksilön ihailun kohteen syntyyn. Prinsessojen ulkonäkö herättikin yleisesti ihailua haastateltavissa. Stover (2013, 8) toteaa ihannoinnin voivan näkyä haluna jäljitellä ihailun kohdetta ulkoisesti, esimerkiksi pukeutumistyyliä tai ulkonäköä jäljittelemällä.

Ojasen (1994, 23) ja Helkaman ym. (2015, 169) mukaan yksilö peilaa omaa minäänsä muiden ympärillä olevien peilien kautta. Luonteen lisäksi prinsessoissa ihailua lapsena herätti ulkonäkö, kauniiksi koetut piirteet ja kauniit asut. Prinsessoihin samaistuminen koettiin todella normaaliksi lapsuudessa. Tämän lisäksi ne koettiin lapsuudessa naisellisiksi roolimalleiksi ja hyväksi samaistumisen kohteiksi. Lapsena haluttiin samaistua prinsessoihin ja olla yhtä kauniita. Erosen ym. (2001, 130) mukaan yksilön minäkäsitys moninaistuu 15–18 ikävuoden aikaan jolloin yksilö pystyy hahmottamaan ja luomaan itse omaa minäkuvaansa. Vaikka lapsuudessa koetut mallit ovat olleet tärkeitä, muodostetaan minäkuvaa vielä pitkään lapsivuosien jälkeenkin.

Tutkimuksessa huomionarvoista oli se, että ihailun ja samaistumisen kohteiksi lapsuudessa määriteltiin myös oikeita ihmisiä, ei pelkästään satuhahmoja. Vilko-Riihelä (2001, 245) toteaaakin, että lapsuudessa yksilö on paljon kanssakäymisessä perheen ja lähipiirinsä kanssa, jolloin on luonnollista, että mallit tulevat näistä samoista piireistä. Lapsen kasvaessa sosiaalisten suhteiden merkitys laajenee kaveripiiriin, jonka vaikutus jatkuu murrosikään asti. Vilko-Riihelän (2001, 329) mukaan malleja on tarjolla paljon, ja myös sosiaalinen media on laajentanut tätä tarjontaa. Nykyään myös viihdemaailma tarjoaa paljon potentiaalisia samaistumisen kohteita. Näin on ymmärrettävä, ettei myöskään haastateltaviemme lapsuudessa samaistumisen kohteet ole rajoittuneet pelkästään prinsessoihin, vaan samaistumista on tapahtunut myös muihin hahmoihin. Kuten Pienestä Merenneidosta tuttuun Ursulaan, joka elokuvassa näyttäytyy pahan roolissa.

Niemen (2013, 15) mukaan minäkäsitys alkaa muodostumaan jo varhaisessa vaiheessa ja se on suhteellisen pysyvä läpi elämän ja sen muokkautumiseen vaikuttaa sosiaalinen ympäristö missä lapsi kasvaa. Vilko-Riihelän (2001, 226, 230) mukaan lapsi alkaa yksilöitymään kolmen vuoden ikäisenä peilaten ja samaistumalla muihin malleihin. Ojasen (1994, 32) mukaan yksilön identiteetti kehittyy heti syntymästä lähtien. Sukupuoli-identiteetti vahvistuu vanhempien kautta riippuen, miten vanhemmat tarjoavat tytöille ja pojille suunnattuja malleja. Prinsessoja ei koettu tutkimuksemme erityisen huonoina samaistumisen kohteina, koska lapsen ei katsottu ymmärtävän ulkonäön merkitystä vielä. Prinsessojen hyvät ja arvostusta herättävät piirteet osattiin määritellä ja erotella niistä piirteistä, joita pidettiin negatiivisina. Kuitenkin Niemen (2013, 16) mukaan identiteetti muokkautuu koko elämän ajan ja se saavuttaa kriisi vaiheen murrosiässä, jossa jo valmiita malleja aletaan kyseenalais-tamaan. Ojasen (1994, 34, 35) sekä Vuorisen (2005, 216) mukaan nuorille on ominaista hakea uusia identiteettejä jo opittujen tilalle ja kokeilla erilaisia rooleja, siten muokata omaa identiteettiä itselle sopivaksi. Niemen (2013, 16) mukaan vahvan identiteetin omaava yksilö osaa toteuttaa itseään ja hän tunnistaa omat arvonsa. Näin ollen identiteetti muovautuu uudestaan lapsuus vuosista.

Media. Herkman (2007, 155) mukaan nykypäivän markkinoinnissa mukana on media, jonka ansiosta keskustelu ja vuorovaikutus on nopeaa, välitöntä ja saavuttaa

suuren yleisön. Herkman puhuu epäsuorasta markkinoinnista, joka näkyy esimerkiksi Disney-yhtiön kohdalla siinä, miten yhtiö on onnistunut rakentamaan globaalisti tunnistettavan brändin. Tutkimuksessa usea haastateltavista nostikin esille prinsessakulttuurin kaupallistumisen. Kaupallistuminen näkyy haastateltavien mielestä oheistuotteiden saatavuudessa ja kulutustuotteissa. Fanikulttuuriin liittyvien oheistuotteiden uskottiin olevan tärkeitä nykyajan lapsille, ja usea haastateltava toikin esille sitä, kuinka tavaran ja oheistuotteiden tärkeys näkyi esimerkiksi lähipiirin lasten lahjatoiveissa ja toisaalta myös nykyajan lasten vaatetuksessa.

Niemen (2013, 51) mukaan media tuottaa erilaisten tuotteiden kautta ideaalista yksilöä tapojen, asenteiden ja erilaisten brändien kautta. Tuotteet ja brändit luovat täydellistä kuvaa yksilöstä. Herkmanin (2007, 154) mukaan Disney on globaalisti tunnistettavan brändin luotuaan nostattanut hahmojen suosiota oheistuotteilla. Oheistuotteiden tarkoituksena on saada lisää tuottoa sekä laajentaa kuluttajalle tarjottua kokemusta oheistuotteiden kautta. (Bryman 2004, 79–80). Tutkimuksessa tuli ilmi myös oheistuotteiden vaikutus arvoa lisäävänä tekijänä. Oheistuotteet lisäsivät innostusta ja arvoa elokuvia kohtaan, kuten Bryman (2004, 79–80) toteaa olevan tarkoituksena. Lapsuudessa omistetut oheistuotteet, eli lelut ja rekvisiitta, tuottivat muistoja leikin ja tekemisen kautta, joka taas nosti innostusta prinsessakulttuuria kohtaan. Oheistuotteet ja niiden tuottamat muistot tuottivat lisäarvoa prinsessoille.

Niemisen ja Pantin (2012, 11–12) mukaan yksilö merkityksellistää ympäröivää todellisuuttansa ja suuntaa toimintaansa ja arvomaailmaansa median merkityksen kasvamisen mukana. He toteavat, että media ei enää ole samalla tavalla hallinnassa kuin vuosikymmeniä sitten; median väylät ovat lisääntyneet ja moninaistuneet, ja siinä missä media on osa meitä ympäröivää maailmaa, on se samalla myös oma maailmansa, joka luo ympärilleen oman osansa todellisuutta. Haastateltavat toivatkin tutkimuksessa esille ajatuksiaan median muuttumisesta ja monipuolistumisesta. Esille nousi esimerkiksi digitaaliajan uudenlaiset roolimallit ja uudet väylät, joita pitkin näitä uusia malleja nousee esille. Esimerkkinä mainittiin youtube-tähdet ja tositv-ohjelmat, eli asiat, joita harvan haastateltavan lapsuudessa oli läsnä. Niemisen ja Pantin (2012, 16–17) mukaan medialla on suuri rooli myös yksilön identiteetin saavuttamiseen ja sen tarkastelussa. Heidän mukaansa identiteetti rakentuu yhä enem-

män koettujen ja elettyjen kokemusten lisäksi median välittämien ja sitä kautta koettujen kokemusten kautta. Heidän mukaansa median tuottama sisältö tarjoaa sen kuluttajalle hyviä ja huonoja malleja. Vilkkö-Riihelä (2001, 253) toteaa myös sosiaalisen median tarjoavan entistä enemmän malleja, joihin yksilö voi minuuttaan peilata. Haastatteluissa uusiksi nykyajan roolimalleiksi koetut tubettajat ja muut sosiaalisen median sisällöntuottajat koettiin osittain huonoiksi roolimalleiksi. Poikkeuksena yksi sanoi mediassa esiintyvien oikeiden ihmisten olevan parempia roolimalleja, kuin fiktiiviset prinsessat. Osa haastateltavista tosin totesi arvostavansa roolimalleina sellaisia sosiaalisen median sisällöntuottajia, jotka vastasivat hänen omia arvojaan jollain tavalla. Niemen (2013, 51) mukaan ulkonäkökriteerit luovat yksilölle painetta ulkomuodon ja olemuksen suhteen. Ulkopuolelta tulevien mallien jatkuva muuttuminen ja niiden moninaisuus tuottaa yksilön itsetunnolle paineita.

Tutkimuksen mukaan minäkuva ja identiteetti muotoutuvat murrosiän aikaan uudelleen lapsuudesta. Haastateltavat kokivat, ettei prinsessoilla ole suurempaa merkitystä identiteetin ja minäkäsityksen kanssa, vaikka minää peilataan lapsuudessa prinsessojen kautta. Prinsessoja ei tämän perusteella pidetty huonoina roolimalleina. Kuitenkin elokuvat voivat tukea hyvän itsetunnon kehityksessä antamalla positiivista mallia naiseudesta ja elokuvien sisältämällä onnistumisilla. Tutkimuksen mukaan sosiaalisen median luomat uudet roolimallit vaikuttavat minäkuvaan, identiteettiin ja itsetuntoon. Sosiaalinen media luo paljon uudenlaisia roolimalleja, joita seurataan kaiken ikäisinä. Sosiaalinen media on osa teini-ikäisten arkea, josta on helppo poimia uusia roolimalleja ja vaikuttavia ideoiden muokkaajia, jotka ohjaavat minuuden kehittymistä uudelleen.

9 POHDINTA

Aiheena median tuottamat roolimallit ovat aina ajankohtaisia. Nämä roolimallit ovat kuitenkin jatkuvassa muutoksessa muuttavassa maailmassa ja heijastavat aikansa kulttuurissa ilmeneviä piirteitä ja ihanteita. Media on asia, joka näkyy nykypäivänä meidän kaikkien arjessa. Siinä missä omassa lapsuudessamme näimme mainoksia lähinnä mainostauoilla ja lehdissä, on niiltä nykyään mahdotonta välttyä; mainonta on löytänyt tiensä digitalisaation mukana kaikkialle. Taitavasti toteutetulta markkinoinnilta ei voi välttyä, sillä se näkyy paitsi katukuvassa, myös puhelimissamme ja näyttöpäätteidemme sivupalkeissa. Nykyään jo hyvin pienillä lapsilla on älylaitteita saatavilla. Tästä syystä koemme meille median ja markkinoinnin kautta tarjottujen roolimallien kriittisen tarkastelun tärkeäksi aiheeksi. Millaisia roolimalleja meille oikeastaan tarjotaan, ja mitä ne kertovat nyky-yhteiskunnasta ja millaisia odotuksia sieltä meihin kohdentuu?

” Pretty as a Princess: Longitudinal Effects of Engagement With Disney Princesses on Gender Stereotypes, Body Esteem, and Prosocial Behavior in Children ” -tutkimuksessa selveni, että lapset, jotka viettivät prinsessakulttuurin parissa enemmän aikaa, toteuttivat muita todennäköisemmin sukupuoleen liitettyjä stereotypioita. Tutkimuksessamme osa haastateltavista kokivat vahvistikin samaistumista lapsuudessa prinsessoihin. Toisaalta haastatteluissa kerrottiin prinsessakulttuurin jääneen etäiseksi, koska perheessä oli monta veljeä. Prinsessaleikkejä ei leikitty tai prinsessaelokuvia ei katsottu paljon.

Pappilan on tutkinut pro gradussa prinsessojen toimijuutta kahdessa Disney-saduissa. Ilmeni, että Urhean (2012) ja Frozenin (2013) prinsessat ovat aktiivisia toimijoita omissa saduissaan. Tutkimuksessamme ilmeni, että uusimpia prinsessoja, kuten Frozenin (2013) Annaa, ja Urhean (2012) Meridaa pidetään voimakkaina ja omatoimisina sankareina. Kosola ja Lauhikari puolestaan tutkivat opinnäytetyössään sukupuolirooleja saduissa 1940–1950-luvuilta 2000-luvulle. Tutkimuksen mukaan naisten rooli ei ole saduissa muuttunut huomattavasti. Tutkimuksessa käsiteltiin viittä eri satua. Tutkimuksessamme kuitenkin Disney-prinsessojen kohdalla

huomattiin muutos vanhempien prinsessojen, kuten Lumikin, Tuhkimon ja Ruusun toimijuudessa verrattuna 1989 jälkeen ilmestyneiden Disney-prinsessojen. Isabelle Gill toteaa myös omassa tutkimuksessaan, että uusilla prinsessoilla on maskuliinisia ja feminiinisiä piirteitä yhtä paljon. Median vaikutuksen myötä prinsessat nähdään feminiinisempänä, kuin saduissa esitellään.

Lapsuudessa koettu samaistuminen ja ihailu prinsessoihin kohdistuen tuntui nousevan ulkoisista piirteistä ja toisaalta sisäisistä taidoista. Uusiksi, nykyhetken roolimalleiksi haastateltavat määrittelivät kuitenkin todellisia, lähipiiristä tai esimerkiksi työyhteisöstä löytyviä roolimalleja. Tällöin arvostus ja ihailu kohdentuivat ensisijaisesti yhteisiin, jaettuihin arvoihin. Yleisesti Disneyn tuottamia elokuvia ja tarinoita arvostettiin viihteenä, ja ne koettiin nostalgisiksi. Toisaalta haastateltavat tunnistivat Disneyn vanhemman tuotannon olevan naiskuvaukseltaan rajatumpi. Tästä huolimatta myös vanhemmista prinsessakuvauksista osattiin poimia positiivisia piirteitä ja roolimalleja. Uudemmissa prinsessoissa arvostettiin erityisesti monipuolistunutta kuvaa esittäviä naishahmoja elokuvissa, ja erityisesti roolimallin murros passiivisesta toimijasta aktiiviseen sai kiitosta haastatteluissa. Koettiin, että nykyaikana prinsessan rooli voi olla lähestulkoon millainen vain. Osaltaan tämän voisi ajatella tarkoittavan sitä, että myös viihdetuotanto on herännyt vastaamaan yhteiskunnan muutokseen heijastelemalla kauttaaltaan monipuolisempaa kuvausta hahmoissaan. Toisaalta tutkimuksessa kävi ilmi, että viihdearvoa prinsessaelokuville tuo myös muut hahmot varsinaisesti prinsessojen ohella. On kuitenkin muistettava, että viihdeteollisuuden ensisijainen tehtävä on myydä tuotettua tuotetta kuluttajille. Kuluttajan vaikutusta viihdetuotantoon ei kuitenkaan sovi vähätellä.

Ongelmallista tutkimuksessamme oli tutkimuskysymysten muotoilu. Varsinkin haastattelu- ja analyysivaiheessa tutkimuskysymyksiin liittyvä materiaali tuntui muodostuvan osittain lomittaiseksi, ja tästä syystä aineiston analysointi oli haastavaa. Yhteistyö Turun Tyttöjen Talon kanssa jäi valitettavan vähäiseksi, osittain kommunikointihaasteiden vuoksi, sillä heidän johtajansa oli hyvin kiireinen. Toisaalta olisimme voineet itse vaikuttaa yhteistyön vahvuuteen, esimerkiksi aikatauluttamalla haastattelukutsujen jakelulle lisää aikaa. Tässä kuitenkin nousi esteeksi opinnäytetyömme tiukka aikataulu. Haastattelut olimme aikataulutaneet varhaiselle syksylle, mikä oli valintana keho, sillä aikamäärään mennessä haastattelukutsumme eivät

välttämättä olleet ennättäneet tavoittaa tarpeeksi monia aiheesta kiinnostuneita henkilöitä.

Ongelmallista oli myös haastattelutilanteiden kasassa pysyminen, sillä aiheen ollessa mielenkiintoinen lähti puhe helposti rönsyilemään. Tässä auttoi teemahaastattelupohja, jonka kautta haastattelut toteutettiin. Olisimme kuitenkin voineet kysyä vielä enemmän tarkentavia kysymyksiä, jotta aiheesta olisi varmasti saatu kaikki oleellinen tieto tulkittavaksi. Jälkikäteen mietittynä olisimme voineet saada mielenkiintoista keskustelua aikaan myös ryhmähaastattelulla. Tutkimuksemme rajautui prinsessakulttuuriin ja tyttöihin ja naisiin, mutta yhtä lailla mielenkiintoista olisi tutkia roolimallien merkitystä pojille ja miehille. Esimerkiksi supersankarien ja action-figuurien markkinointi ja näyttäytyminen mediassa ja mainonnassa, sekä niistä mahdollisesti löytyvät mallit ja merkitykset kasvaville nuorille voisi olla mielenkiintoinen tutkimuksen aihe.

Tutkimuksessamme kuitenkin onnistuimme saamaan vastaukset tutkimuskysymyksiin teemahaastattelun avulla. Sisällönanalyysissä aineisto on jaettu viiteen eri teemaan, jonka avulla aineisto on helpompi läpi käydä ja myös tulokset ovat löydettävissä helpommin. Teoreettinen viitekehysemme sopi hyvin tutkimuksen tuloksien läpikäymiseen, ja se antoi tukea haastatteluissa saatuun aineistoon. Tutkimuksen raportointi on kuvattu tässä opinnäytetyössä niin, että se on toistettavissa uudelleen. Tutkimuksen tuloksia on verrattu samankaltaisiin tutkimuksiin ja niistä on saatu osittain samanlaisia tuloksia.

LÄHTEET

- Aho, S. 1996. Lapsen minäkäsitys ja itsetunto. Helsinki: Oy Edita ab.
- Apo, S. 1990. Kansansadut naisnäkökulmasta: suuren äidin palvontaa vai potkut Lumikille? Teoksessa: Nenola, A. & Timonen, S. (toim.) Louhensanat, kirjoituksia kansanperinteen naisista. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 520. Sivut: 24–35.
- Apo, S. 2018. Ihmesatujen historia. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 1434.
- Bettelheim, B. 1998. Satujen lumous: merkitys ja arvo. Suomentaja Rutanen, M. 6. painos. Helsinki: WSOY.
- Bryman, A. 2004. The Disneyization of Society. [Verkkokirja]. London: SAGE Publications Ltd. [Viitattu: 16.3. 2020.] Saatavana Ebsco Academic eBook collection- palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Coyne, S. M., Linder, J. R., Rasmussen, E. E., Nelson, D. A. & Birkbeck, V. 2016. Pretty as a Princess: Longitudinal Effects of Engagement With Disney Princesses on Gender Stereotypes, Body Esteem, and Prosocial Behavior in Children. [Verkkoartikkeli]. Child development, 87 (6), p. 1909. doi:10.1111/cdev.12569. [Viitattu 20.3 2020]. Saatavana Ebsco Academic Search Elite -tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Davis, A. 2006. Good girls and wicked witches: Women in Disney's feature animation. [Verkkokirja]. Eastleigh, U.K. : John Libbey Publishing. [Viitattu 11.2.2020]. Saatavana Ebsco eBook collection -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Eronen, S. Kanninen, K. Katainen, S. Kauppinen, L. Lähdesmäki, M. Oksala, E. & Penttilä, M. 2001. Persoona - kehityopsykologia. Helsinki: Edita Oyj.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2015. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa ikkunoita tutkimusmetodeihin 1, metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Toim. Valli, R. & Aaltola, J. 4. Uudistettu ja täydennetty painos. Juva: PS-kustannus.
- Forbes. The World's most valuable brands. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu: 16.3. 2020]. Saatavana: <https://www.forbes.com/powerful-brands/list/#tab:rank>
- Frozen - huurteinen seikkailu. 2013. [DVD]. Yhdysvallat: Walt Disney Studio Motion Pictures.
- Gill, I. Feminist Figures or Damsels in Distress? The Media's gendered misrepresentation of Disney princesses. 2016. Young Scholars in Writing Volume 13.

[Viitattu: 22.3. 2020.] Saatavana: <https://arc.lib.montana.edu/ojs/index.php/Young-Scholars-In-Writing/article/view/330>

- Hautamäki, A. 28.7.1998. Esipuhe teoksessa: Minuus mediassa. Turkki, T. Jyväskylä : Atena, 1998 (Juva : WSOY) Sivut 5–6.
- Helkama, K. Myllyniemi, R. Liebkind, K. Ruusuvuori, J. Lönnqvist, J-E. Hankonen, N. Mähönen T A. Jasinskaja-Lahti, I. & Liponen, J. 2015. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Keuruu: Edita Publishing Oy.
- Herkman, J. 2007. Kriittinen mediakasvatus. Tampere: Vastapaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1995. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S. 2009a. Metodologiset ja teoreettiset lähtökohdat. Teoksessa: Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. (toim.) Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi. 15. uud. painos, 161–162.
- Hirsjärvi, S. 2009b. Tieteelliselle tutkimustyölle asetetut vaatimukset. Teoksessa: Hirsjärvi, S. Remes, P & Sajavaara, P. (toim.) Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi, 15. uud. painos, 22–23, 24–25.
- Internet Movie Database. Ei päiväystä. Frozen 2. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.3. 2020] Saatavana: <https://www.imdb.com/title/tt4520988/>
- Jäntti, M. 16.9. 2019. Disney-tarinoissa on pelkkiä heteroita, alistavia isiä ja perheväkivaltaa – Disney-tutkijan mielestä se on väärin mutta elokuvat ovat silti ihania. [Verkkojulkaisu.] YLE. [Viitattu: 22.3. 2020.] Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-10962528>
- Kalliokoski, H. Karvinen, M. Ei päiväystä. Sukupuolen moninaisuus ja lapset. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Seta. [Viitattu: 16.3. 2020.] Saatavana: https://www.dropbox.com/s/pina1x952cjbamu/Opas_varhaiskasvattajille2019.pdf?dl=0
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimusopinnäytetyönä: miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kosola, L. & Lauhikari, A. 11.10. 2014. "Virikkaaminen on akkojen puuhaa"; Sukupuoliroolit 1940–1950-luvuilla sekä 2000-luvun lastenkirjoissa. [Verkkojulkaisu]. Julkaisupaikka, Lapin Ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi. Opinnäytetyö. [Viitattu 12.3.2020]. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/82757/Kosola_Laura%20Lauhikari_Aino.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Kovanen, M. Metsätähti-Koistinen, H. Puura-Castrén, A-L. & Freese, O. 2013. Elo-kuvakasvatuksen opas. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Nemo.
- Kyrölä, K. 2006. Ruumis, media ja ruumiinkuvat. Teoksessa: Mäkelä, K. Puusti-nen, L. & Ruoho, I. (toim.) Sukupuolishow: Johdatus feministiseen mediatutki-mukseen. Tampere: Gaudeamus, 107–128.
- Lumikki ja seitsemän kääpiötä. 1937. [DVD]. Yhdysvallat: Walt Disney Studio Mo-tion Pictures.
- Masterman, L. 1989. Medioita oppimassa – mediakasvatuksen perusteet. Toim. Sihvonen, J. Helsinki: Kansan sivistystyön liitto.
- Niemi, P. 2013. Resuinen ja rikas: itsetunto, identiteetti, tunteet ja tahto. Hämeen-linna: Päivä osakeyhtiö.
- Nieminen, H. & Pantti, M. 2012. Media markkinoilla: Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. 3. uud. p. Tampere: Vastapaino.
- Nummelin, J. 2005. Valkoinen Hehku. Johdatus elokuvan historiaan. Tampere: Vastapaino.
- Nummelin, J. 2015. Animaatioelokuvan lyhyt historia. Turku: Kustannusyhtiö Tarke.
- Ojanen, M. 1994. Mikä minä on? Minän rakenne, kehitys, häiriöt ja eheytyminen. Tampere: Kirjatoimi.
- Ojanen, M. 2011. Minä ja muut – itsetuntemuksen kirja. Hämeenlinna: Kirjapaja.
- Pappila, T. 2018. "Hän vain yritti keksiä keinoa, jolla voisi välttää koko avioliiton": Prinsessojen toimijuus Disneyn ja Pixarin 2010-luvun prinsessasaduissa. [Verkkojulkaisu]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Humanistis- yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Kieli- ja viestintätieteiden laitos. Suomen kieli. Maisterintutkielma. [Viitattu 1.2.2020]. Saata-vana: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/58818/1/URN%3ANBN%3Afi%3Ajyu-201807033455.pdf>
- Prinsessa Ruusunen. 1959. [DVD]. Yhdysvallat: Walt Disney Studio Motion Pictu-res.
- Punnonen, V. 2008. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa: Hoikkala, T. Sell, A. (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, ra-jat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. 520–540.
- Ristikari, M. & Suni, N. 2018. Sukupuolena ihminen. Helsinki: Tammi.

- Rossi, L-M. 2006 Mainonta sukupuoliuotantona. Teoksessa Sukupuolishow: Johdatus feministiseen mediatutkimukseen. Toimittanut Mäkelä, K. Puustinen, L. & Ruoho, I. Tampere:Gaudeamus, 62–79.
- Rossi, L-M. 2010. Sukupuoli ja seksuaalisuus, eroista eroihin. Teoksessa: Saresmaa, T. Rossi, L-M. & Juvonen, T. (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino, 23–24
- Sajavaara, P. 2009. Alustava lukeminen ja muistiinpanot. Teoksessa: Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. (toim.) 15.uud.p. Helsinki: Tammi, 110–111.
- Setlementtiliitto. Visio ja missio. Ei päivystä. [Verkkosivu] [Viitattu: 13.3. 2020]. Saatavana: <https://setlementti.fi/setlementtiliitto/>
- Sijoitustieto. Disneyn osake on kallis mutta täynnä satumaista potentiaalia. Ei päivystä. [Verkkootikkeli]. [Viitattu 16.3. 2020] Saatavana: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/disneyn-osake-kallis-mutta-taynna-satumaista-potentiaalia>
- Stover, C. 2013. Damsels and heroines: The conundrum of the post-feminist Disney princess. [Verkkojulkaisu]. LUX: A Journal of Transdisciplinary Writing and Research from Claremont Graduate University 2 (1).[Viitattu 26.12.2019.] Saatavana: <http://scholarship.claremont.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1028&context=lux>
- Sukupuolentutkimus. 21.3. 2018. Sukupuolten tasa-arvo [Verkkosivu]. Helsinki: Terveystieteiden ja Hyvinvoinnin laitos (THL). [Viitattu: 20.3. 2020]. Saatavana: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/sukupuolentutkimus>
- The Walt Disney Company. 8.2.2020. Fiscal Year 2019 Annual Financial Report. [Verkkojulkaisu.] [Viitattu: 21.3. 2020.] Saatavana: <https://thewaltdisneycompany.com/app/uploads/2020/01/2019-Annual-Report.pdf>
- Tuhkimo. 1950. Elokuva. Yhdysvallat: Walt Disney Pictures.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1. –4. painos. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue: johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Jyväskylä:Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. [Verkkokirja]. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. [Viitattu 7.12.2019]. Saatavana Ellibs-e-verkkokokoelmasta.
- Turkki, T. 1998. Minuus mediassa: Puheenvuoroja, Uusia identiteettejä metsästä-mässä. Jyväskylä : Atena (Juva : WSOY)

- Tyttöjen Talo. Info. Turun Tyttöjen Talo. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu: 13.3. 2020]. Saatavana: <http://www.mimmi.fi/>
- Vilko-Riihelä, A. 2001. Psyöke – psykologian käsikirja. 1. –2. painos. Porvoo: WSOY.
- Vuorinen, R. 2004. Minän synty ja kehitys. 2.-3. painos. Porvoo: WSOY.
- Wills, J. 2017. Disney Culture, Quick tales: Movies and popular culture. Saatavana Ebsco eBook collection -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Ylönen, H. 2000. Lohditut linnut: Satujen merkitys lapselle. Toim. Tamminen, M. Helsinki: Tammi.
- Sukupuolisensitiivisyys. Finto. Yleinen suomalainen ontologia. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 19.3 2020]. Saatavana: <https://finto.fi/yso/fi/page/p21333>

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelu

Liite 2. Saatekirje

Liite 1. Teemahaastattelu

TEEMAHAASTATTELU

TUTKIMUSKYSYMYKSET

1. Millainen mernitys Disney-prinsessoilla on nuorille naisille?
2. Millaisia roolimaleja Disney-prinsessat ovat nuorille naisille?

PERUSTIEDOT

- Ikä
- Millainen suhde Disney-prinsessoihin?
- Minkä ikäisenä ja mitä kautta on tutustunut prinsessoihin?
- Katsoitko paljon prinsessa elokuvia? Mikä oli suosikkielokuvasi ja miksi?(Prinsessa vai tarina?)
- Millaisia oheistuotteita sinulla oli ja toivoitko sellaisia lahjaksi?

MILLAISIA ROOLIMALLEJA DISNEY-PRINSESSAT OVAT?

*Roolit ovat tietynlaisia käyttäytymismalleja, jotka määrittelevät rajoja, joiden mukaan tulee toimia. Tässä osiossa halutaan tietää, **millaisia ulkoisia ja sisäisiä malleja prinsessat ovat** (käyttäytyminen, ulkonäkö ja pukeutuminen, toimintatavat, sosiaaliset suhteet, millaisena prinsessa nähdään). Lisäksi se, koetaanko prinsessoilla olevan merkitystä henkilön toimintaan ja käyttäytymiseen.*

Prinsessojen ominaisuudet(ulkonäkö, luonne, toimintatavat)

- Miten kuvailet prinsessoja?
 - Miten prinsessa käyttäytyy, millaisia prinsessat ovat luonteeltaan?
 - Millainen prinsessa on ulkonäöltään?
 - Mitä taitoja prinsessalla on ja mitä prinsessan täytyy osata? Täytyykö prinsessan noudattaa jonkinlaista käyttäytymismallia, miksi?
 - Onko yllämainitut ominaisuudet positiivisia vai negatiivisia? Mikä tekee näistä ominaisuuksista positiivisia tai negatiivisia?

Prinsessojen rooli elokuvissa

- Millainen rooli prinsessoilla on elokuvissa?
- Millaisena hahmona prinsessa näyttäytyy yleensä elokuvissa?

Tuotetun roolimallin koettu merkitys omaan minuuteen/itseeseen ja kasvuun?

- Mitä piirteitä toivot itsellesi prinsessoilta? Miksi?(Toivotaanko edellä kuvattuja piirteitä itselle (roolimalli, ihannointi)? Jos, niin mitä piirteitä (ja miksi)?)
- Millaisia malleja ja ominaisuuksia arvostat prinsessoissa?
- Mitä roolimalleja ja ominaisuuksia et arvosta prinsessoissa?

Millaisia roolimalleja prinsessat mielestäsi antavat nuorille naisille?

- Määrittävätkö prinsessat naisen kuvaa/pitääkö naisten olla prinsessan kaltaisia?
- Millä tavalla koet prinsessojen määrittävän naisen kuvaa lapsille ja nuorille?
- Miten prinsessojen merkitys roolimallina on mielestäsi muuttunut?
- Millaisia uusia roolimalleja prinsessojen tilalle on tullut?
- Miten prinsessojen kuvan on muuttunut?

MILLAINEN MERKITYS DISNEY-PRINSESSOILLA ON?(Arvo, tärkeys, ajatussisältö, lapsuus, kulutus)

*Tämän osion avulla pyritään selvittämään haastateltavan muistoja lapsuudesta liittyen prinsessoihin. Mm. Millaisena muistaa prinsessat ja millainen merkitys niillä omassa lapsuudessa oli? Näkyivätkö prinsessat leikityissä leikeissä? Jos, niin valikoituiko leikkeihin tietyt hahmot ja miksi? Millaisina nämä hahmot nähtiin? Entä vastaajan **nykyiset** ajatukset prinsessoista?*

Prinsessojen merkitys lapsuudessa

- Millaisia kokemuksia prinsessoista on?
- Millaisena muistat prinsessojen merkityksen omassa lapsuudessasi?
- Millaisia ajatuksia muistat liittäneesi prinsessoihin lapsuudessasi? Pos neg
- Nousiko jokin tietty hahmo sinulle erityisen tärkeäksi, jos niin miksi?
- Millainen merkitys prinsessoilla on ollut kasvuusi ja itsetuntoosi?

Prinsessojen merkitys mallina

- Millainen merkitys prinsessoilla on ollut sinuun roolimallina?
- Näkyivätkö nämä merkitykset arjessa?
- Miten prinsessojen merkitys sinulle roolimallina on muuttunut?

- Millaisena koet prinsessojen merkityksen minäkuvan rakentumiselle? (Minäkuva=millaisena näen itseni)

Prinsessojen merkitys nykyään

- Mitä prinsessat merkitsevät sinulle nykyään? Miten prinsessojen merkitykset ovat muuttuneet?
- Mitä nykyään ajattelet prinsessoista?
- Millainen merkitys prinsessoilla on nykyään lapsille?

Liite 2. Saatekirje

Hei!

Olemme 3. vuoden sosionomiopiskelijoita Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Etimme haastateltaviksi 16-29 vuotiaita nuoria naisia kertomaan siitä, millaisiksi roolimalleiksi he ovat prinsessat kokeneet, ja millaisia merkityksiä he antavat näille roolimalleille. Haastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluina ja haastatteluajankohdat sijoittuvat loka-marraskuulle. Haastattelupaikka ja tarkempi ajankohta voidaan sopia yhdessä haastateltavien kanssa sähköpostitse tai puhelimitse ilmoittautumisen päätyttyä.

Kaikki haastattelut käydään luottamuksellisesti ja haastateltavia ei tunnista tutkimuksesta. Alle 18-vuotiaiden tarvitsemme vanhempien suostumuksen haastatteluun. Haastattelut nauhoitetaan käsittelyä varten, ja nauhoitettu aineisto säilytetään ainoastaan tutkijoiden käsiteltävänä ja tuhoetaan asianmukaisesti aineiston käsittelyn jälkeen. Tutkimuksen toteutuksessa noudatetaan eettisiä periaatteita.

Lisätietoja ja ilmoittautumiset haastatteluun sähköpostitse tai puhelimitse/WhatsApp viimeistään 24.10 2019 mennessä 😊

Otathan yhteyttä, jos sinulla heräsi kysymyksiä, vastaamme niihin mielellämme 😊

Jaana Koivisto jaana.koivisto@seamk.fi, puh. 046 8405385

Heidi Puusaari heidi.e.puusaari@seamk.fi, puh. 050 5181456

Ystävällisesti,

Heidi ja Jaana